Linnut

vuosikirja 2021

BirdLife SUOMI • FINLAND

LUOMUS LUONNONTIETEELLINEN KESKUSMUSEO

SYKE

Aavikkotulkun lajinmääritys on yleensä melko suoraviivaista. On kuitenkin hyvä pitää mielessä myös rotkotulkku Bucanetes mongolicus, *joka tavattiin Ruotsissa syksyllä 2020. Ruotsin havainnon innoittaman kuvien seulonnan jälkeen myös Norjasta löytyi aavikkotulkkuna syksyllä 2018 kuvattu lintu, joka paljastui kuvista rotkotulkuksi. Lajit eroavat parhaiten nokan koon ja värityksen sekä siiven ja pyrstösulkien värityksen perusteella. Trumpeter Finch* Bucanetes githagineus. Jyrki Normaja, *Parainen, SW Finland, 3.6.2021.*

Rariteettikomitean hyväksymät vuoden 2021 harvinaisuus-havainnot

Tero Toivanen, Hannu Huhtinen, Karri Kuitunen, Petri Lampila, Aleksi Lehikoinen, Petteri Lehikoinen, Jani Vastamäki & Roni Väisänen

Vuonna 2021 Suomessa tavattiin peräti neljä uutta lintulajia: mustakurkkumurri, kivikkosatakieli (kaksi yksilöä), kamtšatkanuunilintu ja siperianlepinkäinen (neljä yksilöä). Havainto kamtšatkanuunilinnusta on Euroopan ja koko länsipalearktisen alueen ensimmäinen. Erinomaisen harvinaisuusvuoden muita kohokohtia olivat muun muassa hietakurki, kaspiantylli, ohotanlokki ja aavikkokultarinta. Suomessa on vuoden 2021 loppuun mennessä tavattu 486 luonnonvaraiseksi tulkittua lintulajia.

BirdLife Suomen rariteettikomitea (RK) käsitteli tähän katsaukseen yhteensä 175 uutta havaintoilmoitusta, joista 152 koski vuonna 2021 havaittuja lintuja. Havainnoista 79 prosenttia oli dokumentoitu valokuvilla, videotallenteilla, äänitteillä tai näiden yhdistelmillä. Dokumentoitujen havaintojen osuus on kasvanut tasaisesti 2000-luvun mittaan: esimerkiksi vuonna 2006 osuus oli 62 prosenttia.

Ilmoituksista 127 (73 %) hyväksyttiin ja 32 (18 %) hylättiin. Vuoden 2021 havaintoilmoituksista hyväksyttiin 115 (76 %) ja hylättiin 24 (15 %). Lisäksi aiemmilta vuosilta pöydällä olleita havaintoja hyväksyttiin kaksi ja hylättiin kolme.

Hyväksyttyihin tai hylättyihin havaintoihin ei sisälly ns. X-arkistoon määritystiedon puutteen vuoksi siirrettyjä tai toistaiseksi pöydälle jätettyjä havaintoja. Myöskään tutkintapyyntöinä RK:lle ilmoitettuja havaintoja ei julkaista hylättyinä havaintoina.

Hyväksytyt havainnot luokiteltiin seuraaviin kategorioihin:

A. Laji, joka on tavattu ilmeisesti luonnonvaraisena ainakin kerran vuoden 1949 jälkeen.

B. Laji, joka on tavattu ilmeisesti luonnonvaraisena vain vuosien 1800 ja 1949 välillä.

C. Laji, jonka karanneista tai vapautetuista yksilöistä on maahan syntynyt elinvoimainen populaatio tai yksilöt ovat peräisin toisen maan tällaisesta populaatiosta.

D. Laji, joka ei ole lähes varmasti luonnonvarainen (jolloin se sijoitetaan kategoriaan A) tai lähes varmasti karkulainen (kategoria E).

E. Varma tai lähes varma tarha- tai häkkikarkulainen.

Vuonna 2021 Suomelle hyväksyttiin peräti neljä uutta lintulajia A-kategoriaan. Suomelle uudet lintulajit olivat mustakurkkumurri, kivikkosatakieli (kaksi yksilöä), kamtšatkanuunilintu ja siperianlepinkäinen (neljä yksilöä). Kamtšatkanuunilintu on samalla ensimmäinen ja mustakurkkumurri toinen havainto länsipalearktiselta alueelta.

Aiemmin alle viisi kertaa tavatuista suurharvinaisuuksista A-kategoriaan hyväksyttiin hietakurki (3. yksilö), amerikankurmitsa (5. yksilö), suohyyppä (5.–6. yksilöt), kaspiantylli (3. yksilö), rusokaulasirri (5. yksilö), hietatiira (4. yksilö), ohotanlokki (2. yksilö), ylänkökiuru (5. yksilö), mustaleppälinnun *phoenicuroides*-alalaji (4. yksilö), aavikkokultarinta (3. yksilö) ja aavikkotulkku (5. yksilö). Ennätyksellisesti havaittiin tiiralokkeja (viisi yksilöä) sekä lehmähaikaroita (kolme yksilöä) ja tavanomaista runsaammin mm. amerikanhaapanoita, siperiankurmitsoja, arotaskuja ja kenttäkerttusia (kaikkia neljä yksilöä).

Suomessa on vuoden 2021 loppuun mennessä tavattu 486 luonnonvaraiseksi tulkittua lintulajia (kategoriat A, B ja C). Lisäksi kategorian D lajeja on tavattu seitsemän.

Uudelleenkäsittelyt ja määritysongelmat

Rääkkähaikarat

Rariteettikomitea käsitteli uudelleen kaikki Suomen rääkkähaikarahavainnot, koska Suomessa ja myös muualla Euroopassa on viime vuosina havaittu useita D- ja E-kategoriaan luokiteltuja intian- *Ardeola grayii* ja kiinanriisihaikaroita *A. bacchus*. Etenkin ei-juhlapukuisten lintujen määrittäminen lajilleen edellyttää yksityiskohtaista kuvausta tai valokuvia nokan, pään, rinnan ja selän kuvioinnista (van Duivendijk 2011). Aiemmin hyväksytyistä rääkkähaikarahavainnoista viisi voitiin edelleen hyväksyä rääkkähaikarana *A. ralloides*, ja yksi vanha syksyinen havainto julkaistaan nyt rääkkähaikaralajina *Ardeola sp.*

Islandica-*alalajin mustapyrstökuirit*

Rariteettikomitea on aiemmin laatinut mustapyrstökuirin *islandica*-alalajin nuorten yksilöiden määrityskriteerit (Huhtinen & Lehikoinen 2020a). Nyt myös keväisten aikuispukuisten lintujen arviointi saatiin päätökseen. Aiemmin havainnot oli arvioitu käytännössä Vår Fågelvärld -lehdessä julkaistun artikkelin perusteella (Hellquist 2006), mutta nyt määritykselle laadittiin kriteerit, jotka perustuvat usean kriittisen tuntomerkin yhdistelmään (Lehikoinen & Huhtinen 2022). Arvioinnissa käytettiin seitsemää tuntomerkkiä, jotka pisteytettiin kolmiportaisella asteikolla sen mukaan, miten nämä sopivat *islandicalle*. Pisteytyksessä arvioitiin vatsapuolen väriä, selkäpuolella olevien talvipuvun höyhenten määrää, oranssinpunaisen värin määrää vaihtuneissa selkäpuolen höyhenissä, tertiaalien kuvioita, pään väritystä ja kuviointia, nokan pituutta sekä lentokuvista arvioitavissa olevaa nilkan pituutta. Tuntomerkkien perusteella laskettiin kokonaispistemäärä, minkä perusteella muodostettiin raja, jonka ylittävät yksilöt tulkittiin voitavan riittävän varmasti määrittää *islandicaksi* nykyisellä tietämyksellä *islandica*- ja *limosa*-alalajeista ja niiden muuntelusta.

Meneillään olevat tutkinnat

RK:n tutkittavana ovat edelleen kaikki Suomen havainnot etelänharmaalokin vanhemmista (+1kv) ikäluokista ja *yarrellii*-alalajin västäräkeistä. Uusista havainnoista tutkinnan kohteena ovat havainnot muun muassa *middendorffii*-alalajin metsähanhesta, *heinei*-alalajin kalalokista sekä itäisten alalajien piirteitä omaavista keltavästäräkeistä.

RK:n kokoonpano ja toiminta vuonna 2021

Toimintavuonna 2021 RK:n kokoonpano muuttui, kun puheenjohtajana toiminut William Velmala luopui jäsenyydestä ja puheenjohtajaksi valittiin Petteri Lehikoinen. Samalla sihteerinä toiminut Roni Väisänen siirtyi rivijäseneksi ja uudeksi sihteeriksi ja komitean jäseneksi valittiin Tero Toivanen. Heidän lisäkseen kokoonpanoon kuuluivat Hannu Huhtinen, Karri Kuitunen, Petri Lampila ja Aleksi Lehikoinen, joka luopui jäsenyydestään 15.3.2022. Uudeksi jäseneksi valittiin Jani Vastamäki.

RK julkaisi vuonna 2021 Linnut-lehdessä artikkelit idänturturikyyhkyn alalajien määrittämisestä (Lehikoinen & Huhtinen 2021a), ruosterastasta muistuttavista punakylkirastaista (Lehikoinen & Huhtinen 2021b), itäisistä hernekertuista (Lehikoinen ym. 2021) sekä siperianlepinkäisestä (Väisänen 2021). Artikkeli idänturturikyyhkyn alalajeista julkaistiin myös ruotsalaisessa Roadrunner-julkaisussa (Lehikoinen & Huhtinen 2021c). Lisäksi julkaistiin artikkelit isolepinkäisen *sibiricus*- ja *borealis*-alalajien määrityksestä British Birds -lehdessä (Lehikoinen 2021) sekä tundrakirvisen määrityksestä Bongari-lehden vuosikirjassa (Lampinen & Huhtinen 2021).

Suomen Lintuvarusteen apurahan turvin voitiin vaikeissa määritystapauksissa analysoida mitokondrionaalista DNA:ta ostopalveluna Oulun yliopistosta. Bongariliiton myöntämällä rahoituksella teetettiin Oulun yliopistossa laajempi analyysi mäntysirkuista.

RK on seurannut eri taksonomisten komiteoiden valmistelemaa maailmanlaajuisten lintujen lajilistojen yhtenäistämistä. Työn lopputulos on tavoitteena julkaista elokuussa 2022 IOU:n (International Ornithologists' Union) konferenssin yhteydessä. Toistaiseksi RK seuraa päätöksissään Euroopan rariteettikomiteoiden yhteisön (AERC) linjauksia.

RK:n verkkosivut ovat osoitteessa *www.birdlife.fi/havainnot/harvinaisuudet/rk/* ja Euroopan rariteettikomiteoiden yhteisön AERC:n osoitteessa *www.aerc.eu*.

Vanhojen havaintojen julkaisu

RK:n havaintotietokannan tarkistuksessa on ilmennyt, että joitakin RK:lle ilmoitettuja havaintoja ei ole julkaistu aiemmissa katsauksissa. Puuttuvat havainnot sekä lisätiedot ja korjaukset aiemmin julkaistuihin havaintoihin julkaistaan tässä katsauksessa liitteessä 1. Ennen vuotta 1983 hylättyjä havaintoja ei julkaista, koska RK on julkaissut hylätyt havainnot vasta ko. vuodesta alkaen.

Merkintätapoja

Linnun ikä merkitään kalenterivuosina: **1kv** = samana kalenterivuonna syntynyt, **2kv** jne. = edellisenä kalenterivuotena syntynyt, **+1kv** jne. = ennen ko. kalenterivuotta syntynyt. Puku: **ad** = aikuisen puvussa, **imm** = ei vielä aikuisen puvussa, **subad** = vanhempi kuin nuorimman ikäluokan lintu, mutta ei vielä aikuisen puvussa, **juv** = täysin nuoruuspuvussa, **jp** = juhlapukuinen (lajeilla, joilla on lisääntymiseen/pariutumiseen liittyvä värikkäämpi puku osan vuotta), **tp** = talvipukuinen (lajeilla, joilla on selvästi erilainen puku talvella ja kesällä, **tp** viittaa "talvisen näköiseen" pukuun riippumatta siitä, mihin höyhensukupolveen höyhenet kuuluvat tai mihin aikaan vuodesta se linnulla on), **vp** = vaihtopukuinen (tyypillisesti sulkimassa kesäpukuun tai talvipukuun), **n-puk** = naaraspukuinen (linnulla on naaraan puvun näköinen puku, tyypillisesti naaras tai nuori lintu), **pm** = maastopoikanen. Sukupuoli: **k** = koiras, **n** = naaras. Dokumentaatio: **r** = lintu on pyydystetty/rengastettu, **v**, **video** tai **ään** = RK:lla on ollut käytössään päätöstä tukevaa valokuva-, video- tai äänitemateriaalia, **mnäyte** = lintu on kuollut ja taltioitu johonkin museoon, **hnäyte** = elävästä linnusta on saatu höyhen- tai muu vastaava näyte. Muuttavasta linnusta on kerrottu usein ilmansuunta (**N** = pohjoinen jne.).

Jos lintuyksilöiden todetaan olevan samoja, tämä perustuu kiistattomaan todisteeseen esim. pukutuntomerkeissä tai luetussa renkaassa. Tulkinta todennäköisesti samaksi voi perustua esimerkiksi muuttavan linnun liikkeisiin. Samoiksi ja todennäköisesti samoiksi tulkitut linnut lasketaan katsauksessa yhdeksi yksilöksi, mahdollisesti samat eri yksilöiksi. Milloin yksilömäärää ei ilmoiteta, havainto koskee yhtä yksilöä. Pieni a-kirjain lukumäärän edessä tarkoittaa, että linnut ovat olleet samassa parvessa.

Havainnoijaluettelossa mainitaan ensimmäisenä linnun löytäjä tai linnun havainnut havainnon ilmoittaja. Jos ilmoitus koskee muiden tekemää havaintoa, ilmoittajan nimi on viimeisenä (ilm. N. N.). Muiden havainnoijien nimet ovat lomakkeella luetellussa järjestyksessä. Jos havainnoijia on paljon, mainitaan vain osa. Jos RK on saanut samasta havainnosta useita lomakkeita, tiedot on yhdistetty. Muutaman havainnon kohdalla ilmoittajana mainitaan vain "ilm. RK" tai "ilm. ARK". Näitä havaintoja ei ole ilmoitettu RK:lle, mutta ne on käsitelty saatavilla olleiden valokuvien tai äänitteiden perusteella.

Lajin nimen jälkeen suluissa olevat kolme lukua kertovat Suomessa havaittujen yksilöiden lukumäärän. Ensimmäinen luku

käsittää ajan ennen RK:n perustamista vuoteen 1974 asti, toinen luku RK:n toiminta-ajan vuodesta 1975 vuoden 2020 loppuun ja kolmas vuoden 2021. Lisäksi kerrotaan yksilöiden yhteismäärä kautta aikain. Toisissa suluissa luetellaan yhdeksän edeltävän vuoden (2012–2020) yksilömäärät aikajärjestyksessä.

Vuosittaisissa lukumäärissä ei ole mukana jo aiempina vuosina havaittuja, samoiksi tulkittuja yksilöitä.

Jos lintu on ollut paikalla vuoden 2022 puolelle, sen viimeinen havaintopäivä julkaistaan tässä katsauksessa korkeintaan helmikuun loppuun asti ja tästä eteenpäin paikalla olleiden päivämäärät julkaistaan vuoden 2022 katsauksessa.

Hyväksytyt havainnot
Accepted records

Kategoria A

Pikkukanadanhanhi *Branta hutchinsii*
A. Pikkukanadanhanhi (alalaji *B. h. hutchinsii***)**
(0, 2, 0) = 2 (0, 1, 0, 0, 0, 0, 0, 1, 0)
8.–19.4.2019 Tyrnävä Jokisilta (v) (Kalle Hiekkanen, Tapani Tapio ym.); **17.–20.3.** Mynämäki Aarlahti (v) (Timo Elovaara, Hannu Kormano, Tarmo Nurmi, Kimmo Jarpa); **23.–27.3.** Pori Preiviiki (v) (Pekka Eriksson, Tapani Lilja, Matti Mäkelä ym.); **6.–16.4.** Tyrnävä Jokisilta (v) (Tapani Tapio, Kalle Hiekkanen ym.).

Havainnot koskevat samaa yksilöä, josta havainto vuodelta 2020 on julkaistu edellisessä katsauksessa. Vuoden 2019 havainto on aiemmin julkaistu luokassa D (lajilleen määrittämättömät, E-kategoria).

Amerikanhaapana *Anas americana*
(1, 74, 4) = 79 (2, 1, 1, 1, 0, 0, 0, 0, 2)
17.–20.4. Lappeenranta Joutseno Suokumaanjärvi +2kv k (v) (Topi Mäkinen, Jouko Bräysy, Sampsa Cairenius, Seppo Siitonen ym.); **3.5.** Närpiö Piolahti k (video) (Paavo Sallinen, Ilkka Iivonen); **3.6.** Ylitornio Iso Meltosjärvi k (Ismo Kreivi); **6.–10.7.** Siilinjärvi Raasio–Musti k (v) (Markku Ukkonen, Kyösti Hujanen).

Paras esiintyminen sitten vuoden 2004 (kuva 1). Huippuvuosiin on kuitenkin vielä matkaa: esimerkiksi vuonna 2002 havaittiin yhdeksän ja vuonna 1998 kahdeksan yksilöä. Norjassa havaintomäärät ovat viime vuosina kasvaneet lievästi (NOF 2022), eikä Ruotsissakaan ole Suomen kaltaista notkahdusta havaittavissa yksittäisistä heikoista vuosista huolimatta (BirdLife Sverige 2022).

Amerikanhaapanan esiintyminen painottuu vahvasti kevääseen ja alku–keskikesään. Ensin mainitut havainnot sopivat haapanan kevään päämuuttomuuttoaikaan, jälkimmäiset puolestaan haapanakoiraiden sulkasatomuuton huippuun. Syyshavaintoja on vain muutama, ja nämäkin linnut ovat todennäköisesti saapuneet Suomeen tai lähialueille kevätmuuton aikana.

Sinisiipitavi x lapasorsa
Anas discors x Anas clypeata
(0, 7, 1) = 8 (0, 5, 0, 0, 1, 0, 0, 0, 0)
14.–15.5. Virrat Vermasjärvi Mäntylänlahti k (v) (Valtteri Salonen, Niklas Paulaniemi, Eero Raiskinmäki).

Amerikantukkasotka *Aythya collaris*
(0, 26, 1) = 27 (1, 2, 0, 0, 1, 1, 1, 2, 2)
2.–7.6. Kemijärvi Kallaanvaara jätevesijärvi jp k (v) (Pirkka Aalto ym.).

Amerikanmustalintu *Melanitta americana*
(1, 5, 1) = 7 (0, 0, 0, 1, 1, 0, 1, 1, 0)
11.4. Uusikaupunki Vähä Harmaaletto k N (v) (Pekka Alho, Olli Tenovuo, Raimo Heinonen).

Kyhmypilkkasiipi x pilkkasiipi
Melanitta deglandi x Melanitta fusca
(0, 0, 1) = 1
25.–26.5. Lemland Lågskär +2kv k (v) (Tapio Aalto, Soili Leveelahti, Ville-Veikko Salonen, Mikko Järvinen, Antti Kause).

Vuoden 2020 loppuun mennessä on Euroopassa havaittu noin 70 kyhmypilkkasiipeä (Collinson 2006, Malmhagen 2021). Näistä noin 25 on ollut pohjoisamerikkalaista alalajia *deglandi* ja 45 siperialaista alalajia *stejnegeri*. Suomesta on julkaistu kolme havaintoa *stejnegeristä* ja yksi *deglandista*.

Kyhmypilkkasiipien havaintomäärät ovat Euroopassa kasvaneet viime vuosina. Tämä on todennäköisesti johtanut myös siihen, että kyhmypilkkasiivet ovat jääneet pesimään pilkkasiiven levinneisyysalueelle, ja tämän myötä lajien risteytymiseen (Könönen 2021). Ennen Suomen havaintoa kyhmypilkkasiiven ja pilkkasiiven risteymiä on viime vuosina havaittu Tanskassa, Ruotsissa ja Puolassa (Malmhagen 2021, Stronach 2021).

Ahvenanmaan linnun todettiin yhtenäisen mustan vatsapuolen perusteella olevan vähintään kolmen kalenterivuoden (+2kv) ikäinen koiras. Nokan muoto ja väritys sekä valkoisen ”silmäjuovan” laajuus eivät sovi kummankaan alalajin tämän ikäiselle kyhmypilkkasiivelle (Garner 2004, Pyle 2008, Gibbins 2015, Reeber 2015). Valokuvista todettujen pukutuntomerkkien ja asiantuntijalausuntojen perusteella lintu pystyttiin luotettavasti arvioimaan pilkkasiiven ja kyhmypilkkasiiven *stejnegeri*-alalajin koirasristeymäksi.

Suula *Morus bassanus*
(3, 60, 2) = 65 (0, 1, 7, 2, 2, 1, 3, 2, 1)
16.9. Savonlinna Eevansaari 1kv S/SSE (v) (Kalle Simonen); **19.9.** Siuntio Myrans ja Vejans 1kv (Voitto Pajulehto, Olli Jalonen, Virve Viertiö).

Kaksi havaintoa varsin tyypilliseen aikaan. Suulia nähdään Suomessa pääsääntöisesti joko ulkomerellä touko–heinäkuussa tai sisämaan vesireiteillä syksyllä. Siuntion linnun löytötarina on mielenkiintoinen: merikotkat pudottivat ensin matalalla lennossa havaitun linnun paikalliseksi pellolle, mutta lintu ilmeisesti selvisi hyökkäyksistä ja nousi uudelleen lentoon, minkä jälkeen sitä ei enää havaittu.

Yöhaikara *Nycticorax nycticorax*
(1, 11, 1) = 13 (0, 0, 0, 0, 2, 0, 1, 0, 0)
10.5. Lemland Lågskär +2kv (v) (Hannu Kormano, Tapio Aalto, Soili Leveelahti, Sebastian Andrejeff ym.).

Rääkkähaikara *Ardeola ralloides*
(2, 3, 0) = 5 (0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0)
Aiemmin julkaistujen havaintojen uusintakäsittelyssä viiden havainnon todettiin koskevan riittävällä varmuudella rääkkähaikaraa: n. **25.6.–**n. **15.7.1966** Mouhijärvi Mätikköjärvi jp (Tuomo Hakala, Ilmari Häkkinen, Eero Peltonen); **10.11.1969** Kirkkonummi Friggesby kuollut (v) (Gustaf Fazer, Olli Heikkinen); **28.9.–21.10.1990** Reisjärvi Kanunki (v) (Jukka Vierimaa ym.); **21.–22.5.2003** Ruovesi Murole jp (Aarne Ohtonen ym.); **2.6.2009** Heinola Myllyoja jp (v) (Matti Saarinko).

Mouhijärven linnusta on julkaistu tiedonanto (Hakala ym. 1968), jonka yksityiskohtia ei ole aiemmin julkaistu RK-katsauksissa.

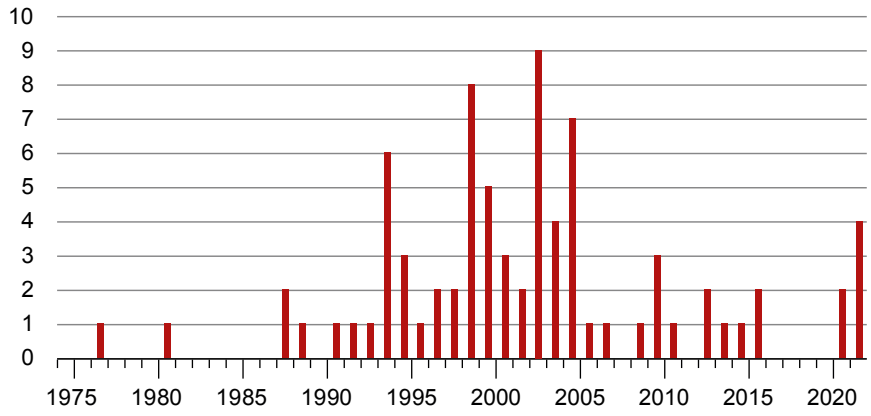

***Kuva 1**. Amerikanhaapanahavainnot Suomessa vuosina 1974–2021. Lajilla oli hyvä jakso vuosina 1993–2004, jolloin on havaittu 65 % Suomen amerikanhaapanoista. Ruotsissa samalla jaksolla havaittujen osuus on vain 37 %, mutta parhaat vuodet (1996 10 ja 2005 11 yksilöä) osuivat sielläkin vuosituhannen taitteeseen.*

***Fig. 1**. The occurrence of American Wigeon* Anas americana *in Finland in 1974–2021. The species was particularly abundant during years 1993–2004.*

Tämä toukokuun lopulla havaittu vaalean värimuodon pikkukotka voidaan siipisulkien sulkasadon perusteella määrittää kolmannen kalenterivuoden (3kv) ikäiseksi. Pikkukotkat jättävät usein ensimmäisen kesän sulkasadossa 1–3 ulointa käsisulkaa vaihtamatta (Forsman 1999, Forsman 2016), ja tälläkin yksilöllä uloimmat käsisulat p9 ja p10 ovat nuoruuspuvusta jäljellä ja siten kapeita, teräväkärkisiä ja ruskeiksi kuluneita. Vanhemmillakin ikäluokilla jää sulkasadossa säännöllisesti siipisulkia vaihtumatta, mutta ne ovat satunnaisesti sijoittuneet ja sulkimisrintamia on tavallisesti havaittavissa ainakin kaksi. Huomaa myös kuvan linnun nuoruuspuvusta jäljellä oleva neljänneksi uloin kyynärsulka, josta puuttuu vanhemmille ikäluokille tyypillinen tumma ja leveä subterminaalijuova. A 3cy Booted Eagle Aquila pennata. Matti Rekilä, *Kirkkonummi, S Finland, 29.5.2021.*

Keisarikotka oli sudenkorentokartoitusta tehneelle havainnoijalle iloinen yllätys. Toisen kalenterivuoden lintu on edelleen nuoruuspuvussa lukuun ottamatta sisimmistä käsisulista alkanutta siipisulkasatoa. Kaksi sisimmäistä käsisulkaa ovat uusia, ja toinen niistä on vielä kasvussa. Kolmanneksi sisin käsisulka on pudonnut uuden kasvavan sulan tieltä. Sama Unkarissa lukurengastettu kotka nähtiin usealla paikalla etelärannikolla. A 2cy Eastern Imperial Eagle Aquila heliaca. Petri Parkko, *Virolahti, SE Finland, 18.6.2021.*

Rääkkähaikaralaji *Ardeola sp.*
(1, 2, 0) = 3 (0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 2)
5.10.–3.11.1974 Pori Fleiviiki (Onni Söderman, Ilkka Lilja, Seppo Keränen ym.); **7.10.2020** Vaasa Sundominlahti (Timo Hurme); **10.10.2020** Oulu Hupisaaret (v) (Veli-Matti Pakanen).

Porin havainto on aikaisemmin julkaistu lajilleen määritettynä rääkkähaikarana, mutta uusintakäsittelyssä todettiin, että muut rääkkähaikaralajit eivät ole pois suljettavissa. Aiemmissa katsauksissa havainto oli myös julkaistu vain yhdeltä päivältä sekä puutteellisin havainnoijatiedoin.

Silkkihaikara *Egretta garzetta*
(0, 34, 1) = 35 (0, 3, 0, 5, 4, 0, 0, 0, 0)
12.–16.5. Kuhmo Kortevaara Kortelampi (v) (Hannu Rönkkö, Antti Leinonen, Ari Tervo, Pirjo Rimpinen ym.).

Lehmähaikara *Bubulcus ibis*
(0, 6, 3) = 9 (0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 1, 1)
21.5. Ii Kuivaniemi jp (v) (Teija Rahkola, ilm. Terho Kaikkonen); **6.6.** Posio Anetjärvi jp (v) (Akseli Myllyneva, Paavo Peuna); **12.–13.11.** Haapajärvi Olkkola (v) (Jukka Österberg, Sakari Tulppo, Mikko Tulppo ym.).

Ennätysvuosi lajilla, jonka ensihavainto tehtiin vasta 20 vuotta sitten. Lehmähaikara on runsastunut Euroopassa vauhdilla: 1980-luvulta lajin asuttamien 50 x 50 kilometrin ruutujen määrä on yli viisinkertaistunut, ja se on levittäytynyt pohjoisemmaksi niin Lounais- kuin Kaakkois-Euroopassa (Keller ym. 2020). Lähimmillään Suomea laji pesii nykyisin Pohjois-Ranskassa, Tšekissä ja Mustanmeren pohjoisrannalla.

Ulkonäön perusteella Iin ja Posion lintujen voitiin todeta olevan todennäköisesti eri yksilöitä.

Arohiirihaukka *Buteo rufinus*
(0, 17, 1) = 18 (0, 0, 0, 0, 2, 0, 1, 0, 0)
9.3. Virolahti Sumari 3kv kuollut (v) (ilm. Jari Venemies).

Lintu löytyi kuolleena ja maahan kiinni jäätyneenä, mutta höyhenosiltaan melko ehjänä. Sen ikä voitiin määrittää muutaman jäljellä olleen juv-sulan perusteella toisen talven yksilöksi, eli löytöhetkellä 3kv. Kuolinaika jää epävarmaksi.

Aiemmissa katsauksissa on Suomen havaintomäärissä ollut laskuvirhe, joka korjattu tähän.

Keisarikotka *Aquila heliaca*
(0, 12, 1) = 13 (0, 1, 0, 0, 0, 0, 2, 0, 0)
18.6. Virolahti Vilkkiläntura 2kv (v) (Petri Parkko); **20.6.** Helsinki Tapaninvainio 2kv W (v) (Markku Vainiola); **26.6.** Espoo Laajalahti Maari 2kv ENE (v) (Petteri Hytönen, Jani Ceder, Mika Bruun, Sami Tuomela, Pekka Komi, Matti Kapanen ym.); **26.6.** Helsinki Malmin lentokenttä 2kv E (v) (Ilpo Huolman); **26.6.** Sipoo Box imm E (Mika Ohtonen, Samuli Laaksonen); **26.6.** Loviisa Härpe 2kv E (Ilkka Kuvaja); **26.6.** Loviisa Haravankylä ENE (Nette Meriluoto, Juha Tuomaala); **26.6.** Loviisa Myllykylä Högberget 2kv E (v) (Arto Juvonen, Hans Ehrsten, Rolf Friberg, Jari Lehtinen, Torbjörn West).

Kaikkien havaintojen on tulkittu koskevan todennäköisesti samaa yksilöä. Virolahden 18.6., Helsingin 20.6. ja Loviisan Myllykylän 26.6. linnut ovat kuvien perusteella varmuudella sama, valkoista lukurengasta kantanut yksilö. Rengas saatiin luettua löytötilanteessa, ja ilmeni, että lintu oli rengastettu Unkarissa, Budapestin itäpuolella 10.6.2020. Sama lintu tavattiin 4.8.2021 Dwingelderveldin kansallispuistossa Hollannissa.

Keisarikotka on runsastunut sekä Keski-Euroopassa että Kaakkois-Venäjällä (Keller ym. 2020). Unkarissa parimäärä on kasvanut 1980-luvulta parista kymmenestä yli sataan vuoteen 2009 mennessä (Horváth ym. 2011).

Pikkukotka *Aquila pennata*
(0, 24, 2) = 26 (0, 6, 2, 0, 1, 1, 1, 0, 0)
18.5. Kaarina Kuusistonlahti vaalea E (v) (Jukka Porkka); **18.5.** Paimio Paimionlahti vaalea E (Kari Salonen, Ari Rivasto, Tarmo Nurmi, Ansku Lehto); **29.5.** Kirkkonummi Saltfjärden vaalea 3kv (v) (Matti Kapanen, Jan Nordblad, Magnus Nordman, Biti Ojala, Markku Ojala, Ira Rekilä, Matti Rekilä).

Kaarinan ja Paimion havainnot koskevat todennäköisesti samaa yksilöä.

Kääpiöhuitti on hyvin nähtynä helppo erottaa pikkuhuitista muun muassa selvästi lyhyemmän käsisiiven projektion, yksivärisen vihreän nokan, laajalti raidallisten kupeiden ja hienojakoisesti kirjavan selän perusteella. Baillon's Crake Porzana pusilla. Karri Kuitunen, *Parikkala, SE Finland, 18.6.2021.*

Kääpiöhuitti *Porzana pusilla*
(0, 15, 1) = 16 (0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0)

18.–24.6. Parikkala Saari Pohjanranta (v, ään) (Karri Kuitunen ym.).

Ensimmäinen havainto sitten vuoden 2010, jolloin havaittiin ennätykselliset neljä yksilöä (Lehikoinen ym. 2011). Kaikki Suomen havainnot koskevat 3.5.–3.7. reviireiltä löydettyjä äänteleviä yksilöitä. Löytöpäivien mediaani on 9.6. Parikkalan linnun varsin heikosti kehittynyt höyhenpuvun väritys ja voimakkaasti kuluneet käsisulat saattavat viitata esiaikuisuuteen. Euroopassa pesimäaikana havaittavien yksilöiden sulkasadon ja iänmäärityksen tulkintaa vaikeuttaa kuitenkin se, että kääpiöhuittien epäillään sopivissa olosuhteissa pesivän myös talvehtimisalueillaan (Seifert ym. 2016, Velasco 2019). Parikkalan linnussa huomionarvoista oli myös tavanomaisesta kääpiöhuitin soidinäänestä poikkeava, jossakin määrin jopa pikkuhuittinaarasta muistuttava ääntely.

Kääpiöhuitti esiintyy Euroopassa pesimäaikana hyvin paikoittaisesti. Euroopan ensimmäisen ja toisen pesimälintuatlaksen välisenä aikana populaatiot Espanjassa, Bulgariassa, Moldovassa, Kroatiassa, Serbiassa ja Ukrainassa näyttävät taantuneen, kun taas Alankomaissa, Isossa-Britanniassa, Ranskassa ja Saksassa laji on löydetty uusilta havaintoruuduilta (Keller ym. 2020).

Hietakurki *Grus canadensis*
(0, 2, 1) = 3 (0, 1, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0)

5.–12.10. Tyrnävä Jokisilta–Liminka Haarasilta (v, video) (Kalle Hiekkanen ym.).

Kolmas havainto Suomesta, edelliset havainnot ovat 5.9.2011 Espoosta sekä 7.5.2013 Pyhäjoelta. Lintu kuului johonkin hietakurjen pienikokoisista alalajeista, jotka ovat pitkänmatkan muuttajia. Lajin lähimmät pesimäalueet sijaitsevat Koillis-Kanadassa ja lajia tavataan myös Siperian koillisosissa, josta matkaa Yhdysvaltojen eteläosien ja Meksikon talvehtimisalueille kertyy jopa 8000 km (Treuenfels ym. 2006). Hietakurjen maailmankannaksi on arvioitu yli puoli miljoonaa lisääntyvää yksilöä, ja kanta on kasvussa (BirdLife International 2022a).

Otsan paljaan punaisen nahan yksityiskohtien perusteella sekä lajin harvinaisuus Euroopassa huomioiden kyseessä oli todennäköisesti sama yksilö, joka havaittiin ennen Suomen havaintoa Ruotsissa lokakuussa 2020, Tanskassa joulukuussa 2020–toukokuussa 2021, jälleen Ruotsissa toukokuussa 2021 sekä Norjassa kesä–elokuussa 2021.

Suomen kolmas hietakurki viihtyi Tyrnävän ja Limingan peltojen kurki- ja hanhipaljoudessa 5.–12.10.2021. Norjan Finnmarkissa hietakurki havaittiin viimeisen kerran 30.8.2021, joten se on saattanut saapua Tyrnävän seudulle jo viikkoja aikaisemmin. Sandhill Crane Grus canadensis. Kalle Hiekkanen, *Tyrnävä, W Finland, 6.10.2021.*

Paksujalka *Burhinus oedicnemus*
(1, 19, 2) = 22 (0, 0, 1, 0, 1, 0, 0, 1, 0)
24.6. Kemijärvi Juujärvi (v) (Erkki Jokelainen, Eerik Sotaniemi); **3.–19.7.** Ranua Impiö (v, video) (Pentti Impiö ym.).

Paksujalka on havaittu kahdesti samana vuonna vain kerran aiemmin, vuonna 2004. Lajin vahvimmat esiintymisalueet ovat Espanjassa sekä Ranskassa, ja muualla Euroopassa levinneisyys on laikuttaista. Laji on jo pitkään kärsinyt maanviljelyn muutoksista ja on kokonaan hävinnyt pesimälajina Hollannista, Saksasta, Puolasta sekä Ukrainan pohjoisosista (Keller ym. 2020).

Amerikankurmitsa *Pluvialis dominica*
(0, 4, 1) = 5 (0, 1, 0, 0, 0, 0, 1, 1, 0)
22.–23.5. Alavus Tuuri Olkkosenaukea (v) (Valtteri Salonen, Leevi Kivinummi, Niklas Paulaniemi, Leevi Järvenpää, Olavi Kemppainen ym.).

Viides havainto Suomesta ja ensimmäinen keväthavainto. Linnun määritys aiheutti yllättäviä ongelmia, sillä aluksi sitä bongattiin kaspiantyllinä. Oikea määritys valkeni vasta jälkimmäisen päivän iltana.

Siperiankurmitsa *Pluvialis fulva*
(2, 90, 4) = 96 (2, 1, 4, 0, 0, 1, 0, 1, 0)
24.–25.6. Kaarina Kuusistonlahti jp (v) (Markus Tuomi ym.); **27.6.** Helsinki Vanhankaupunginlahti Hakala jp (v) (Jan-Erik Bruun, Solveig Roos, Markku Vainiola); **3.7.** Pori Leveäkari jp (v) (Petteri Mäkelä ym.); **12.7.** Helsinki Vanhankaupunginlahti Hakala jp (v) (Kari Lindblom, Ari Hynninen, Pekka Montonen, Kari Varvikko).

Hyvä vuosi. Kesäisten havaintojen ajankohta on tyypillinen: 89 % Suomessa havaituista +1kv siperiankurmitsoista on havaittu aikavälillä 16.6.–20.8. Myöhemmin syksyllä on +1kv:ksi määritetty lintu havaittu vain kahdesti.

Alavuden amerikankurmitsa oli hämäävästi talvipuvun kaltaisessa puvussa, mikä luultavasti oli osasyy määritysongelmiin. Tällainen puku loppukeväällä voi viitata linnun olevan 2kv, mutta ei ole täyttä varmuutta, etteikö osa +2kv linnuistakin voisi tällöin olla vastaavassa puvussa (Killian Mullarney, kirj. ilm.). Parhaana erona siperiankurmitsaan kuvissa erottuu varsin kapea nokka ja voimakkaat pään kuviot. American Golden Plover Pluvialis dominica. Valtteri Salonen, *Alavus, W Finland, 23.5.2021.*

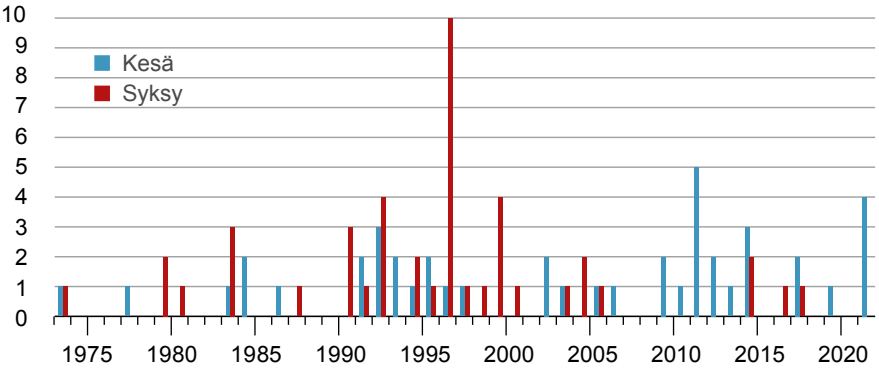

***Kuva 2**. Siperiankurmitsan esiintyminen Suomessa kesäkuukausina (kesäkuu–n. 20.8.) ja nuorten lintujen syysmuuton aikaan (n. 21.8.–lokakuun puoliväli). Aineistossa ovat mukana myös lajilleen määrittämättömät siperian-/amerikankurmitsaa koskevat havainnot. Poikkeuksellisen vuoden 1996 osalta palkki on katkaistu kesken; ko. syksynä nähtiin yhteensä 50 yksilöä.*

***Fig. 2**. The occurrence of Pacific Golden Plover* Pluvialis fulva *in Finland in 1973–2021. Blue bars represent summer (June–20th August) records and red bars autumn (21st August onwards) records. Also unidentified Pacific / American Golden Plovers* Pluvialis fulva / Pluvialis dominica *are included in the numbers. In the exceptional autumn 1996, in total 50 individuals were recorded: note that the bar has been cut in the graph.*

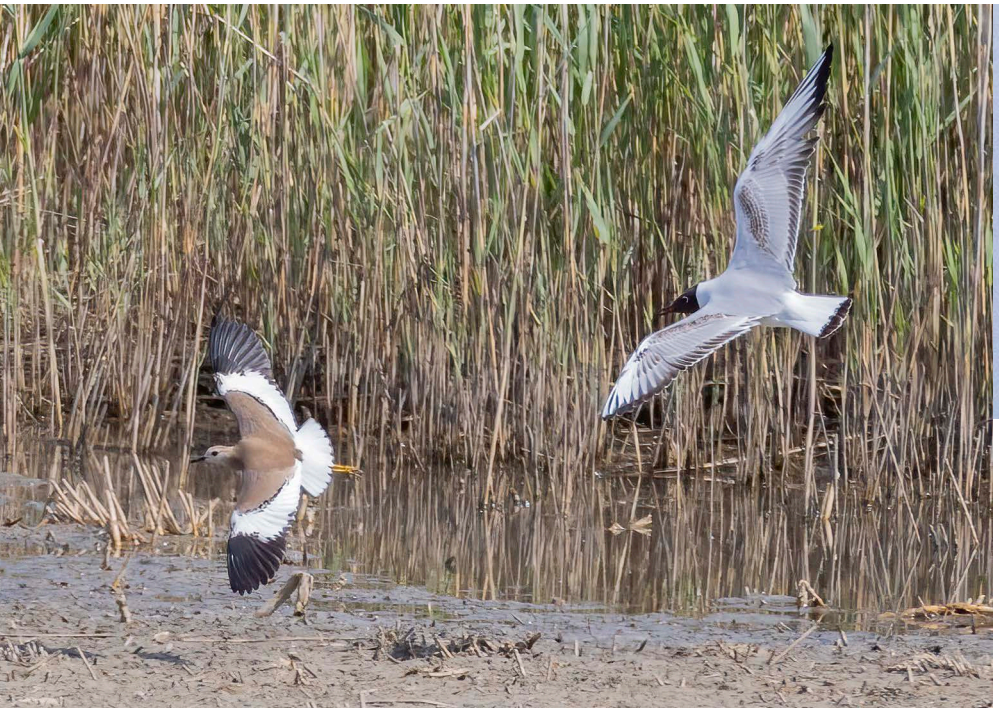

Suohyyppä lennossa Lapualla ja Turussa. Muun muassa sisimpien käsisulkien peitinhöyhenten ja siiventaipeen mustien kuvioiden yksityiskohtien perusteella havaintojen tulkittiin koskevan samaa yksilöä. White-tailed Lapwing Vanellus leucurus *(the same individual).* Harri Hutri, *Lapua, W Finland, 20.5.2021 (left / vas.), and* Isto Virtanen, *Turku, SW Finland, 4.6.2021 (right / oik.).*

Kaspiantylli on huomiota herättävän pitkäjalkainen ja ohutnokkainen. Pään kuviot ovat kaikissa puvuissa selkeät: vahva silmäkulmanjuova kiertää pitkälle korvan peitinhöyhenten taakse. Rintavyö on leveä ja naaraspukuisella linnulla yhtenäisen harmahtavanruskea, koiraalla suureksi osaksi punaisensävyinen. Female Caspian plover Charadrius asiaticus. Toni Uusimäki, *Kokkola, W Finland, 15.5.2021.*

Siperiankurmitsan esiintymiskuva Suomessa näyttää muuttuneen 2000-luvulla. Kesäaikaiset havainnot ovat lisääntyneet, mutta syyshavainnot pikemminkin vähentyneet, vaikka poikkeuksellista syksyä 1996 ei otettaisi huomioon tulkinnoissa (kuva 2).

Aiemmissa katsauksissa on Suomen havaintomäärissä ollut laskuvirhe, joka on korjattu tähän.

Suohyyppä *Vanellus leucurus*
(0, 4, 2) = 6 (0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0)
20.5. Lapua Hirvijärven allas (v) (Harri Hutri, Marko Jaakola, Marko Patteri); **4.6.** Turku Friskalanlahti (v) (Neea Kelloniemi ym.); **28.6.** Kajaani Otanmäen allas (v) (Anitta Partanen, Kari Partanen ym.).

Ennätysesiintyminen! Lapuan ja Turun havaintojen on höyhenpuvun yksityiskohtien perusteella tulkittu koskevan samaa yksilöä. Suohyyppä on runsastunut merkittävästi Etelä-Venäjällä viime vuosikymmeninä, mutta samanaikaisesti esimerkiksi Turkissa pesimäkanta on pienentynyt. Erityisesti kosteikkojen kuivattaminen ja maatalouden tehostuminen uhkaavat lajin elinympäristöjä (Keller ym. 2020).

Aavikkotylli *Charadrius leschenaultii*
(2, 10, 2) = 14 (0, 0, 0, 0, 1, 0, 0, 1, 1)
18.5. Muhos Soson pellot jp k (v) (Veli–Pekka Honkanen, Katja Tsupari ym.); **19.6.** Kaarina Kuusistonlahti n (v) (Pyry Herva).

Kaspiantylli *Charadrius asiaticus*
(0, 2, 1) = 3 (0, 0, 1, 0, 0, 0, 0, 0, 0)
14.–16.5. Kokkola Marinkainen Pahkaneva n (v) (Toni Uusimäki, Mika Kumpulainen, Tuomo Puutio ym.).

Kolmas havainto Suomesta, edelliset ovat vuosilta 2005 ja 2013. Lajin päälevinneisyysalue on Keski-Aasiassa Kaspianmeren itäpuolella. Euroopan Venäjän eteläosissa ja Kazakstanin Euroopan-puoleisessa osassa pesivä kanta on arvioitu korkeintaan 50 parin suuruiseksi (Keller ym. 2020), ja kaspiantylli on luokiteltu Euroopassa erittäin uhanalaiseksi (BirdLife International 2021). Pesimäalueen ulkopuolella kaspiantylli on Euroopassa suurharvinaisuus, joka on tavattu esimerkiksi Ruotsissa kolmesti (BirdLife Sverige 2022) ja Norjassa neljästi (NOF 2022).

Naaraspukuinen kaspiantylli löytyi viikko Suomen havainnon jälkeen (23.5.2021) Luulajasta, Ruotsista, noin 200 kilometriä Kokkolasta pohjoisluoteeseen. Myös edellistä Suomen havaintoa seurasi löytö Ruotsista (seuraavana päivänä).

Mustapyrstökuiri *Limosa limosa islandica*
(0, 9, 0) = 9 (0, 1, 0, 0, 1, 2, 0, 0, 1)
Keväisiä juhlapukuisia lintuja koskevien havaintojen uudelleenarvioinnissa hyväksyttiin kolme jo aiemmin julkaistua havaintoa ja yksi uusi havaintoilmoitus. Yllä olevissa lukumäärissä ovat mukana myös jo aiemmin uudelleenkäsitellyt havainnot nuorista ensimmäisen syksyn linnuista.

26.4.2008 Kotka Marinranta (v) (Tero Ilomäki, Marja Weckman ym.); **21.4.2011** Lappeenranta Joutseno Konnunsuo (v) (Karri Kuitunen, Sampsa Cairenius, Topi Mäkinen, Pekka Punnonen, Esa Sojamo, Totti Toiskallio); **13.5.2013** Siikajoki Merikylänlahti (v) (Petri Lampila, Pauli-Pekka Österberg, Pekka Järvelä, Harry Nyström, Sami Timonen ym.); **3.–5.5.2020** Padasjoki Nyystölä (v) (Pekka Saikko, Katri Tamminen, Mika Selin).

Rusokaulasirri *Calidris ruficollis*
(0, 4, 1) = 5 (0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0)
1.7. Parainen Jurmo Skalmören +1kv (v) (Jouko Högmander, Roland Vösa).

Vasta viides havainto Suomesta, edellinen on niinkin kaukaa kuin vuodelta 2001. Rusokaulasirrin yksilömäärät ovat pienentyneet huomattavasti lajin talvehtimisalueilla (van Gils ym. 2020), ja laji luokitellaan maailmanlaajuisesti silmälläpidettäväksi. Väheneminen voi heijastua myös harhailuhavaintojen määrään.

Lintu määritettiin vasta jälkikäteen valokuvista. Kaikki Suomen havainnot ovat koskeneet juhlapukuisia lintuja kesä–heinäkuussa. Norjasta ja Ruotsista on molemmista yksi havainto myös huomattavasti juhlapukuista vaikeammin määritettävästä nuoresta linnusta.

Tundravikla *Calidris subruficollis*
(1, 37, 1) = 39 (1, 1, 0, 0, 1, 1, 0, 2, 2)
2.–11.10. Lappeenranta Joutseno Konnunsuo 1kv (v) (Jyrki Normaja ym.).

Keltajalkaviklo *Tringa flavipes*
(0, 5, 1) = 6 ((0, 0, 0, 0, 0, 1, 0, 0, 0)
26.5. Lumijoki Säärenperä (v) (Mikko Oranen).

Räme-/tundrakurppelo *Limnodromus griseus / Limnodromus scolopaceus*
(0, 16, 0) = 16 (0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 2)
1.10.2020 Eurajoki Säppi (Kari Mäntylä).

Pääskykahlaaja *Glareola pratincola*
(0, 10, 1) = 11 (0, 1, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 2)
16.–21.6. Oulu Vihreäsaari (v) (Veli–Matti Pakanen ym.).

Isokihu *Stercorarius skua*
(6, 79, 1) = 86 (7, 2, 0, 1, 1, 1, 1, 2, 5)
8.–9.10. Kuhmoinen, Padasjoki ja Sysmä Tehinselkä (v) (Henri Jussila, Leo Lindroos ym.).

Mustakurkkumurri
Synthliboramphus antiquus
(0, 0, 1) = 1
9.–10.11. Kirkkonummi Porkkala luotsiasema (v) (Mika Teivonen, Mika Ohtonen, Sami Tuomela, Jari Laitasalo, Mika Bruun ym.; Vesa Jouhki, Keijo Hannukainen).

Suomen ensimmäinen ja Euroopan toinen havainto tästä pohjoisen Tyynen valtameren lajista. Havaintotilanteesta ovat kirjoittaneet Ohtonen (2022) ja Södersved (2022). Euroopan ensimmäinen yksilö tavattiin Ison-Britannian Devonissa, missä sama yksilö palasi kolmena keväänä samalla paikalle vuosina 1990–1992 (Lewington ym. 1991).

Mustakurkkumurrin kannan on arvioitu pienentyneen (BirdLife International 2022b), mutta ilmastonmuutoksen vuoksi pidentynyt arktisten alueiden avovesikausi lisää lintujen mahdollisuuksia harhautua Tyyneltä valtamereltä Eurooppaan. Mustakurkkumurrin todennäköisin harhautumisreitti on koillisväylää pitkin, joka pysyy syksyllä yhä pidempään sulana. Arktisen alueen vuosittainen jääpeitteen minimi on pienentynyt reilusta 7 miljoonasta neliökilometristä 1980-luvun alussa noin 4,5 miljoonaan neliökilometriin 2020-luvulla (*climate.gov*-verkkosivusto).

Juhlapukuisen rusokaulasirrin kauttaaltaan kuviottoman punaruskea kurkku ja rinnan yläosa on parhaiten tässä kuvassa erottuva tuntomerkki kirkkaimman värisiin pikkusirreihin sekä huomattavasti kookkaampaan ja tukevanokkaisempaan pulmussirriin verrattuna. Red-necked Stint Calidris ruficollis *in breeding plumage.* Jouko Högmander*, Parainen, SW Finland, 1.7.2021.*

Hietatiira *Sterna nilotica*
(0, 3, 1) = 4 (0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0)
20.5. Helsinki Vanhankaupunginlahti Hakala (v) (Jarmo Korpenfelt, Kaj Hällsten, Petri Lankila, Janne Bruun, Eino Hiekkanen, Otso Häärä).

Riuttatiira *Sterna sandvicensis*
23.5.1985 Hamina Vehkalahti Vepsu ENE (Heikki Karhu, Jari Helstola, Hannu Kormano, Riku Lehtinen).

RK ei ole tarkistanut riuttatiirahavaintoja vuoden 1993 jälkeen.

Tiiralokki *Xema sabini*
(1, 16, 5) = 22 (1, 1, 0, 0, 0, 1, 0, 0, 1)
7.10. Eurajoki Säppi 1kv S–SW (Petteri Mäkelä, Joonatan Toivanen); **7.10.** Kristiinankaupunki Siipyy 2 1kv S (Matti Pajunen, Jukka Koskelainen); **7.10.** Pietarsaari Fäboda 1kv SW (Jurgen Lehmann, Jonas Björklund, Herman Mård); **1.11.** Hollola Suomatka 1kv (v) (Pekka Saikko, Rauno Kosonen, Mika Rantanen, Seppo Parikka).

Ennätysesiintyminen. Suomen kaikki tiiralokkihavainnot on tehty syysmuuttokaudella. Aikuiset linnut (+1kv) on havaittu aikavälillä 20.8.–10.9. (neljä yksilöä) ja nuoret 15.9.–13.11. (18 yksilöä). Nuorista linnuista peräti 72 % (13 yksilöä) on havaittu lokakuussa.

Mustakurkkumurri eroaa eurooppalaisista ruokkilinnuista mm. harmaan selän ja vaalean nokan perusteella. Muista murrilajeista samannäköisin on töyhtömurri Synthliboramphus wumizusume*, jolla kuitenkin on pesimäajan ulkopuolella vaalea kurkku, harmaa päälaki ja vähemmän kuvioidut kupeet. Ancient Murrelet* Synthliboramphus antiquus. Jari Laitasalo*, Kirkkonummi, S Finland, 9.11.2021.*

Tiiralokki on valtamerellinen laji, joka eksyy harvoin Itämeren piiriin. Laji pesii Pohjoisnapaa ympäröivällä alueella Koillis-Venäjältä arktisen Kanadan, Alaskan ja Grönlannin kautta Huippuvuorille. Grönlannin pesimäkannaksi on arvioitu 1000–2000 paria ja kannan arvioidaan olevan kasvussa; Euroopan pesimäkanta on keskimäärin vain 50–100 paria, ja vuosittainen vaihtelu on suurta (Keller ym. 2020). Aikuiset linnut jättävät pesimäalueensa heinäkuun lopussa–elokuussa ja nuoret lähtevät muutolle joitakin viikkoja myöhemmin (Olsen & Larsson 2004).

Pikkukajava *Rissa tridactyla*

22.5.1985 Virolahti Harvajanniemi 4 +2kv E (Heikki Karhu, Hannu Kormano, Raimo Hyvönen, Jouko Tikkanen).

RK ei ole tarkistanut pikkukajavahavaintoja vuoden 1985 jälkeen.

Mustanmerenlokki *Larus melanocephalus*
(0, 53, 2) = 55 (5, 0, 1, 1, 3, 2, 2, 0, 0)

19.8. Nousiainen Köönikkälä 1kv (Kai Norrdahl); **8.10.** Hanko Uddskatan lintuasema 1kv WSW (v, video) (Jari Laitasalo, Aki Aintila, Touko Torppa).

Ohotanlokki *Larus schistisagus*
(0, 1, 1) = 2 (1, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0)

23.–26.1. Kouvola Kuusankoski +4kv (v) (Elissa Soikkeli ym.); **26.–27.1**. Kotka Kuusinen +4kv (v) (Klaus Laine ym.).

Havainnot koskevat samaa yksilöä. Kyseessä on Suomen toinen ja Euroopan yhdeksäs havainto tästä Tyynen valtameren rannikolla pesivästä lajista. Euroopan ensimmäinen havainto tehtiin vuonna 2008 Liettuassa, minkä jälkeen laji on havaittu Islannissa, Isossa-Britanniassa, Irlannissa, Latviassa, Puolassa ja Valko-Venäjällä. Havaintojen maantieteellinen painottuminen on merilinnulle hyvin itäinen, mikä viittaa vahvasti siihen, että laji saapuu Eurooppaan koillisväylää pitkin ja osa linnuista päätyy Itämeren piiriin mm. Vienanmeren kautta. Arktisten alueiden kesäaikainen merijään peittävyys on pienentynyt selkeimmin vuoden 2005 jälkeen (*climate.gov*-verkkosivusto), mikä sopii hyvin Euroopan havaintojen alkamiseen. Osin havaintojen runsastumisessa voi olla kyse myös määritystiedon lisääntymisestä.

Idänturturikyyhky *Streptopelia orientalis*
(0, 36, 1) = 37 (2, 2, 3, 0, 3, 0, 4, 1, 5)

28.–30.9. Porvoo Tyysteri 1kv alalaji *meena* (v) (Jorma Turunen, Jari Tolin, ilm. Jari Lehtinen).

Ensimmäinen syyskuussa havaittu nuori idänturturikyyhky. Porvoon lintu oli lähes täysin nuoruuspukuinen ja oli vaihtanut vain yksittäisiä hartia- ja peitinhöyheniä aikuispukuun. Nuoruuspukuisen idänturturikyyhkyn eroja turturikyyhkyyn ovat mm. laajalti yhtenäisen tummakeskustaiset tertiaalit, joiden oranssinruskea reunus kiertyy kärjestä myös sisähöytyyn, mustakeskustaiset käsisulat leveällä oranssilla reunuksella sekä pohjaväriltään mustat kyynärsulat valkoisilla reunuksilla ja kärjillä (Jännes 1995) *Meena*-alalajin piirteitä ovat laajalti vaalea vatsa ja valkeahkot pyrstön alapeitinhöyhenet sekä valkoiset pyrstösulkien kärjet (Lehikoinen & Huhtinen 2021a).

Ohotanlokki (oik.) on keskimäärin hieman harmaalokkia Larus argentatus *(vas.) pienempi, mutta kokovaihtelu on yksilöiden välillä suurta. Ohotanlokki on rakenteeltaan harmaalokkia lyhytsiipisempi ja selkäpuolelta huomattavasti tummemman harmaa. Vanhoilla ohotanlokeilla on tyypillisesti laajempia valkoisia alueita pisimpien käsisulkien sisähöydyissä mustan kärjen sisäpuolella. Huomaa myös leveä valkoinen kyynärsiiven takareuna, varsin pinkit jalat sekä voimakkaasti viiruinen pää ja rinta. An adult Slaty-backed Gull* Larus schistisagus. Tom Lindroos, *Kouvola, SE Finland, 24.1.2021.*

Vehmaalta helmikuussa kuolleena löytyneen tornipöllön vatsapuolen väritys sekä naamakuviot eivät anna aihetta tarkempaan alalajimääritykseen. Sen sijaan vatsapuolen ja siiven alapeitinhöyhenten tumma täplitys yhdistettynä uloimpien käsisulkien sisähöydyn leveälti tummaan uloimpaan poikkijuovaan osoittavat linnun olevan naaraan. Koska linnun siipisulissa ei myöskään havaittu olevan sulkasatorajoja, eikä keskimmäisen etuvarpaan kynnen sisäreunan laipassa havaittu olevan vanhemmille ikäluokille tyypillisiä uurteita, voitiin linnun todeta olevan ensimmäisen talven yksilö, joka on kuollessaan ollut toisen kalenterivuoden (2kv) ikäinen. Lintu on tallennettu Turun yliopiston biodiversiteettiyksikön kokoelmiin. Barn Owl Tyto alba *found dead in Vehmaa, SW Finland in February 2021.* Kari Kaunisto, *Zoological Museum of the University of Turku, 10.12.2021.*

Tornipöllö *Tyto alba*
(2, 6, 1) = 9 (0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 1)

19.11.2020–16.2. Vårdö Listersby (v) (David Abrahamsson, Robin Juslin); **9.2.** Vehmaa Himoinen Taatila 2kv n (v, museonäyte) (ilm. Markus Lampinen).

Tornipöllön alalajin määrittämisestä on julkaistu kattava artikkeli, jossa todetaan pukutuntomerkkien muuntelun olevan alalajien sisällä suurta ja alalajien risteymävyöhykkeen olevan erittäin laaja (French 2009). Yksilöt, joilla on nimialalajin linnuista poiketen täysin yhtenäisen kellanruskea vatsapuoli, joka ulottuu pyrstön alapeitinhöyheniin asti, voidaan luotettavasti määrittää *guttataksi*. Monilla yksilöillä havaitaan kellanruskeassa vatsapuolessa vaihteleva määrä valkoista, ja tällaisten yksilöiden on tulkittu olevan alalajien laajalta vaihettumisvyöhykkeeltä, tai osa piirteistä voi olla merkki nimialalajin laajemmasta muuntelusta. Tärkeimmät piirteet *guttatan* määrittämiseksi vatsapuolen värityksen lisäksi ovat silmän ympärillä olevat voimakkaan tummat kuviot, jotka leviävät myös laajemmin muuhun naaman höyhenykseen, sekä laajalti harmaa selkäpuoli, jossa on selvästi enemmän harmaata kuin ruskeaa. Lisäksi muita *guttata*-määritystä tukevia tuntomerkkejä ovat pääosin harmaa päälaki, tummanruskea naamakiehkuran reunus sekä uloimpien käsisulkien leveät tummat poikkijuovat ja harmaat kärkiosat.

Vaikka Vehmaan lintu on selkäpuolelta melko laajasti harmaa, ei sen vatsapuoli ole kokonaisuudessaan lainkaan niin tumma kuin tyypillisellä *guttatalla*. Tämän perusteella ei linnun alalajia määritetty. Lintu voisi olla joko nimialalajin muuntelun tummemmasta päästä tai alalajien vaihettumisvyöhykkeeltä.

Töyhtökiuru *Galerida cristata*
(38, 48, 3) = 89 (4, 1, 0, 0, 2, 1, 0, 0, 1)
1.1.–5.4. Riihimäki Peltosaari (v) (Asko Rannisto ym.); **26.3.–10.4.** Kalajoki Pitkäsenkylä (v) (Erkki Lämsä ym.); **13.4.** Kruunupyy Alaveteli (v) (ilm. RK).

Hyvä vuosi. Töyhtökiurun voi tavata Suomessa mihin vuodenaikaan tahansa, vaikka löydöt painottuvat kevät- ja kesäkuukausiin (ks. Väisänen ym. 2018). Töyhtökiuruja on havaittu Suomessa 2000-luvulla keskimäärin enemmän kuin viime vuosituhannen puolella (kuva 3), vaikka laji on taantunut levinneisyysalueensa pohjoisosissa, kuten Baltiassa ja Tanskassa (Keller ym. 2020).

Ylänkökiuru *Melanocorypha bimaculata*
(1, 3, 1) = 5 (0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0)
21.–25.6. Kemiönsaari Morgonlandet (v) (Aarni Nummila, Sirpa Nummila ym.).

Edellisestä Suomen visiitistä ehtikin kulua jo aikaa, sillä viimeksi ylänkökiuru havaittiin 17.12.2000–17.1.2001 Porvoossa. Suomen aiemmista havainnoista kaksi on touko–kesäkuulta ja kaksi keskitalven ajalta joulu–tammikuulta. Ruotsissa laji on havaittu kuusi kertaa, ja tuorein havainto on vuodelta 2003 (BirdLife Sverige 2022).

Ruostepääsky *Cecropis daurica*
(0, 70, 2) = 72 (1, 4, 3, 6, 4, 2, 0, 0, 2)
14.–15.5. Parainen Utö alalaji *rufula* (v) (Jussi Jauhiainen, Jorma Tenovuo ym.); **27.5.** Kökar Ovasfjärd alalaji *rufula* (v) (Arto Keskinen).

Kuvassa näkyviä ylänkökiurun tuntomerkkejä arokiuruun verrattuna ovat mm. pitkä ja korkea nokka, musta ohjas, selvärajainen ja pitkä valkoinen silmäkulmanjuova, lyhyet ja valkokärkiset pyrstösulat sekä siipikaaviossa kahden uloimpana näkyvän käsisulan kärjen välinen lyhyt etäisyys. Bimaculated Lark Melanocorypha bimaculata. Janne Riihimäki, *Kemiönsaari, SW Finland, 24.6.2021.*

Keltavästäräkki *Motacilla flava feldegg*
(5, 19, 2) = 26 (1, 0, 0, 2, 0, 0, 0, 0, 2)
6.–10.5. Vihti Herrakunta Kirvelä k (v) (Pertti Uusivuori, Pekka Puhjo, Petteri Hytönen ym.); **14.5.** Pori Yyteri k (v) (Jani Vastamäki, Susanna Vastamäki).

Mustakurkkurautiainen *Prunella atrogularis*
(0, 13, 1) = 14 (1, 0, 1, 0, 1, 0, 1, 0, 1)
19.10. Parainen Utö (v) (Ville Wallinmaa).

Etelänsatakieli *Luscinia megarhynchos*
(1, 45, 1) = 47 (2, 0, 2, 2, 4, 1, 1, 3, 1)
15.–16.5. Lemland Lågskär +2kv (r, v) (Sebastian Andrejeff, Hannu Kormano, Ville-Veikko Salonen, Tapio Aalto ym.).

Sinirinta *Luscinia svecica cyanecula*
(11, 32, 1) = 44 (0, 1, 1, 2, 2, 0, 1, 0, 1)
3.5.2015 Helsinki Vanhankaupunginlahti Pornaistenniemi k (Mika Ohtonen, Jarkko Koskela, Petri Lankila, Jorma Vickholm ym.); **18.4.** Helsinki Eiranranta 2kv k (v, video) (Tiia Nyyssönen ym.).

Kivikkosatakieli *Irania gutturalis*
(0, 0, 2) = 2
15.5. Kemiönsaari Finnhova k (v) (Heidi Mattsson, Riitta Mattsson); **30.5.** Mustasaari Södra Vallgrund Korsören 2kv k (r, v) (Pekka Peura, Jakob Lövdahl).

Ensihavainnot pitkään odotetusta maalle uudesta lajista! Löytötilanteista ovat kirjoittaneet Mattsson (2021) ja Peura (2021).

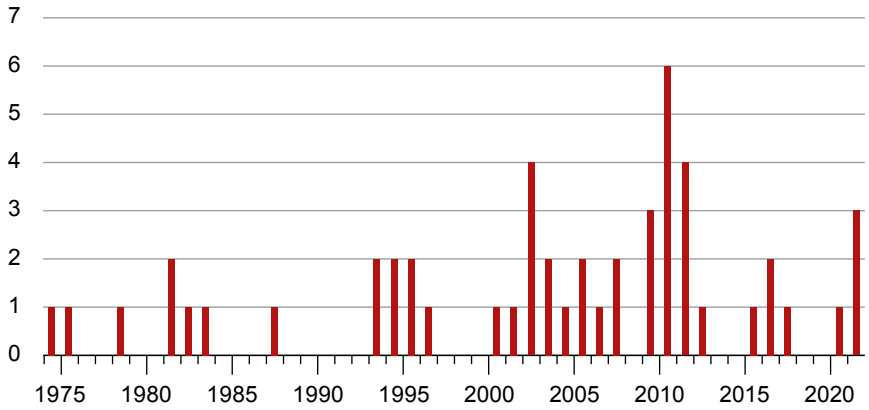

***Kuva 3**. Töyhtökiurun esiintyminen Suomessa vuosina 1974–2021. Havainnot vaikuttavat lisääntyneen 2000-luvulla. Eniten havaintoja on vuosilta 2009–2011, jolloin tosin osa pääkaupunkiseudun havainnoista saattaa koskea samoja lintuja.*

***Fig. 3**. The occurrence of Crested Lark* Galerida cristata *in Finland in 1974–2021.*

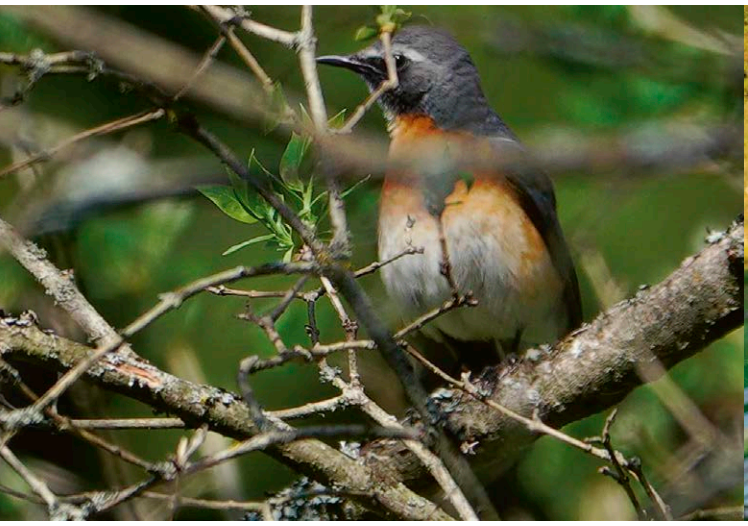

Lintuharrastajia hemmoteltiin kahdella komealla kivikkosatakielikoiraalla toukokuussa 2021. Suomen ensimmäinen havaittiin lyhyesti mökin pihalla Kemiönsaaressa ja toinen poimittiin yllättäen lintuverkosta Mustasaaressa. Mustasaaren lintu on kuluneiden ja ruskeansävyisten käsisulkien peitinhöyhenten, alulan ja siipisulkien sekä käsisulkien peitinhöyhenten vaaleiden kärkitäplien perusteella määritettävissä nuoreksi, toisen kalenterivuoden yksilöksi. White-throated Robin Irania gutturalis. Riitta Mattsson, *Kemiönsaari, SW Finland, 15.5.2021 (left / vas.), and* Pekka Peura, *Mustasaari, W Finland, 30.5.2021 (right / oik.).*

Kivikkosatakielen pesimäalueet sijaitsevat Anatoliassa ja Levantissa sekä Etelä-Kaukasukselta Iraniin ja Etelä-Kazakstanista ja Tadžikistanista Afganistaniin ulottuvilla alueilla. Suomea lähin merkittävä populaatio on Turkissa, missä arvioitiin vuonna 2013 pesivän noin 400 000–900 000 paria (Keller ym. 2020). Kivikkosatakieli on havaittu Ruotsissa yhdeksän ja Norjassa kaksi kertaa (Voie 1983, Clarke 1991, BirdLife Sverige 2022). Ruotsin ja Norjan linnuista seitsemän on löydetty toukokuussa, kaksi kesäkuussa ja kaksi elokuussa. Näistä koiraita on ollut seitsemän ja naaraita neljä yksilöä.

Mustaleppälintu
Phoenicurus ochruros phoenicuroides
(0, 3, 1) = 4 (0, 0, 0, 0, 0, 1, 0, 1, 0)
1.11. Parainen Jurmo 1kv k (r, v, hnäyte) (Kim Kuntze, Ismo Eriksson, Eetu Myllymäki, Meri Öhman, Jari Helstola).

Mustapäätasku *Saxicola rubicola*
31.3.2000 Parainen Jurmo n (Jörgen Palmgren, Risto Saranto, Jouko Vuokko, Kai Grönqvist, Olli Karhu, ilm. William Velmala).

RK ei ole tarkistanut mustapäätaskuhavaintoja vuoden 2011 jälkeen.

Arotasku *Oenanthe isabellina*
(0, 42, 4) = 46 (0, 2, 3, 2, 5, 0, 1, 6, 3)
27.4. Laukaa Vuontee (v) (Juha Mäkelä, Martti Heinänen, Ari Sylgren, Petri Kuhno ym.); **22.–30.8.** Pukkila Kantele +1kv (v) (Arto Juvonen ym.); **13.–18.10.** Oulu Rusko (v) (Sari Ollila ym.); **9.–12.11.** Helsinki Vuosaari Porslahti 1kv (v) (Kimmo Heiskanen, Tapio Kärkkäinen ym.).

Arotaskuhavainnot ovat selvästi lisääntyneet Suomessa 2010-luvulla (kuva 4). Parhaina vuosina on havaittu viisi (2016) ja kuusi (2019) yksilöä. Euroopan toisen lintuatlaksen mukaan laji on laajentanut levinneisyysaluettaan selkeästi kohti pohjoista Kaakkois-Euroopassa, mm. Ukrainassa ja Bulgariassa (Keller ym. 2020). Nykyisin lähimmät pesimäalueet sijaitsevat alle 1 500 kilometrin päässä Suomen etelärannikosta.

Nunnatasku *Oenanthe pleschanka*
(0, 54, 2) = 56 (3, 3, 1, 1, 1, 0, 0, 4, 3)
18.–19.10. Raahe Pikkulahti (v) (ilm. RK); **3.–4.11.** Ranua Heinsuontie ravirata (v) (ilm. RK).

Ruostesiipirastas *Turdus eunomus*
(0, 7, 1) = 8 (0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0)
2.12. Helsinki Meilahti arboretum 1kv (v) (Peter Buchert, Ulrika Wegelius-Varjonen, Jukka Virtamo, Marja-Liisa Holstein).

Mustakaularastas *Turdus atrogularis*
(5, 67, 2) = 73 (2, 4, 0, 1, 2, 5, 4, 5, 2, 4)
Mustakaularastaiden kokonaismäärä ennen rariteettikomitean aikaa on yhteensä viisi yksilöä. Tämä luku pitää sisällään kolme tarkastamatonta havaintoa, joista ei ole mitään dokumentaatiota. Koska rariteettikomitea ei ole näitä havaintoja erikseen tarkistanut, ei niitä ole myöskään saatu luokiteltua piirteiden mukaiseen hyväksymisluokkaan. Tämän vuoksi julkaisuluokkien yhteenlaskettu kokonaissumma on kaikkien mustakaularastaiden kokonaissummaa pienempi (Huhtinen & Lehikoinen 2020b).

Klassiset mustakaularastaat sekä yksilöt, joista vähäisiä poikkeavuuksia ei pystytty poissulkemaan
(1, 25, 1) = 27 (0, 0, 0, 1, 2, 0, 1, 2, 2)
14.12.–21.1.2022 Espoo Latokaski +1kv k (r, v, ään) (Jari Laitasalo, Raili Back, Jorma Back ym.).

Yksilöt, joissa todettavissa mustakaularastaalle sopimattomia vähäisiä poikkeavuuksia
(0, 22, 1) = 23 (1, 0, 0, 0, 1, 3, 3, 0, 3)
29.1.–1.2. Tampere Viinikka +2kv n (v) (Jarmo Lehtinen, Mark Maddock ym.); **2.2.** Tampere Muotiala +2kv n (v) (Pekka Suhonen).

Tampereen havainnot koskevat samaa yksilöä.

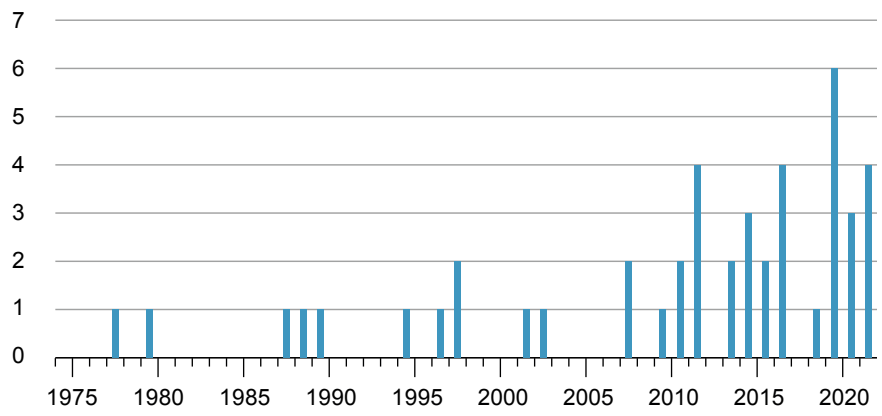

Kuva 4*. Arotaskun esiintyminen Suomessa vuosina 1974–2021. Viimeisen kymmenen vuoden mittaan laji on selvästi yleistynyt.*

Fig. 4*. The occurrence of Isabelline Wheatear* Oenanthe isabellina *in Finland in 1974–2021.*

Syksyinen aavikkokultarinta on väritykseltään varsin vaalean hiekanruskea. Kultarinnaksi linnun tunnistaa muun muassa lyhyistä pyrstön alapeitinhöyhenistä ja aavistuksen lovipäisestä pyrstöstä. Käsisiiven ulottuma on erittäin lyhyt, mikä erottaa lajin muun muassa vaalea- ja iberiankultarinnasta. Pikkukultarintaan verrattuna otsa vaikuttaa luisulta ja nokka pitkältä. Tertiaaleissa ei ole pikkukultarinnalle tyypillisiä tummia keskustoja eikä silmäkulmanjuovan yläpuolella ole selvää tummaa varjostumaa. Alanokka on kärkeen asti vaalea. Myös lajin terävämmin taksahtava kutsuääni eroaa pikkukultarinnan karkeammasta "raksahduksesta". DNA-näyte vahvisti linnun määrityksen aavikkokultarinnaksi. Sykes's Warbler Iduna rama. Tomas Swahn, *Lemland, SW Finland, 29.9.2021.*

Aavikkokultarinta *Iduna rama*
(0, 2, 1) = 3 (1, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0)
27.–29.9. Lemland Lågskär 1kv (r, v, ään, hnäyte) (Tomas Swahn, Jarkko Santaharju, Sebastian Andrejeff, Karoliina Hämäläinen ym.).

Kolmas havainto Suomesta, edelliset on nähty vuosina 1997 ja 2012. Kaikki yksilöt on tavattu lintuasemasaarilla syys–lokakuun vaihteessa.

Aavikkokultarinta pesii Keski-Aasian puoliaavikoilla harvoissa, matalakasvuisissa pensaikoissa ja talvehtii Intian niemimaalla. Levinneisyysalue yltää Kaspianmeren luoteisnurkkaan, noin 2 000 kilometrin päähän Suomesta (BirdLife International 2022c). Pesimäalueen ulkopuolella aavikkokultarinta on Euroopassa suurharvinaisuus, jonka havainnot ovat lähes poikkeuksetta syksyltä. Etelä-Ruotsissa Göteborgin lähellä rengastettiin aavikkokultarinta kuitenkin 4.6.2019 (BirdLife Sverige 2022).

Kenttäkerttunen *Acrocephalus agricola*
(0, 67, 4) = 71 (1, 1, 7, 1, 3, 1, 0, 1, 4)
31.5. Siikajoki Tauvo (r, v) (Matti Tynjälä); **15.6.** Parainen Utö (v) (Jorma Tenovuo); **20.6.** Vaasa Sundominlahti Suvilahti (r, v) (Aarne Lahti, Orvokki Hakala, Matti Maskulin, Jan Nyman); **12.8.** Ruovesi Jäminkipohja Ahtolanranta +1kv (v) (Pekka Suhonen).

Kamtšatkanuunilintu
Phylloscopus examinandus
(0, 0, 1) = 1
18.–19.7. Enontekiö Kilpisjärvi k (r, v, ään, hnäyte) (Petteri Lehikoinen, Hanna Laakkonen, Aleksi Lehikoinen, Veli-Pekka Rannila ym.).

Täysin odottamaton uusi laji länsipalearktiselle alueelle (Western Palearctic, WP)! Lapinuunilinturyhmä jaettiin vuonna 2015 kolmeen lajiin Alströmin ym. (2011) ehdotuksen mukaisesti: lapinuunilintu *Phylloscopus borealis*, kamtšatkanuunilintu *P. examinandus* ja honshunuunilintu *P. xanthodryas*. Näistä vain kotoinen lapinuunilintu on aiemmin ollut WP:llä tavattujen lajien listalla. Kamtšatkanuunilintu pesii itäisellä Venäjällä Kamtšatkan niemimaalla ja Sahalinin saarella sekä Hokkaidon saarella Japanissa. Se eroaa lapinuunilinnusta hieman kirkkaamman vihreän ja kellertävämmän puvun, erilaisen laulun sekä kutsuäänen, muutamien mittatietojen ja DNA:n perusteella. Linnusta on julkaistu tiedonanto (Lehikoinen 2021).

Kamtšatkanuunilintu eroaa pukutuntomerkeiltään lapinuunilinnusta hyvin vähän. Selkäpuoli on keskimäärin kirkkaamman vihreä ja vatsapuoli sekä silmänkulmanjuova kellertävämpi kuin lapinuunilinnulla. Huomaa myös alaperän selvästi kellertävä sävy. Lapinuunilinturyhmän lajien määritys perustuu pitkälti ääniin, jotka ovat lajeilla melko tunnusomaisia. Kamchatka Leaf Warbler Phylloscopus examinandus. *Petteri Lehikoinen, Kilpisjärvi, N Finland, 18.7.2021.*

Kashmirinuunilintu *Phylloscopus humei*
(2, 93, 3) = 98 (6, 3, 4, 1, 6, 6, 5, 6, 4)
3.–5.11. Tampere Ryydynpohja (v, ään) (Petri Salo, Miro Salo ym.); **6.11.** Eckerö Styrsingsudden (Yngve Jansson); **6.11.** Hanko Halias (r, v) (Juho Tirkkonen, Tomas Swahn, Aki Aintila, Sebastian Andrejeff, Aleksi Mikola, Ossi Tahvonen).

Sepelsieppo *Ficedula albicollis*
19.5.1978 Lemland Lågskär 2kv k (r, v) (Heikki Karhu, Jari Helstola, Sakari Kauppinen, Niila Valle).

RK ei ole tarkistanut sepelsieppohavaintoja vuoden 2006 jälkeen. Vuoteen 1982 asti ad-koiraita ei tarkistettu.

Pyrstötiainen *Aegithalos caudatus europaeus*
(1, 14, 2) = 17 (0, 1, 1, 0, 2, 1, 2, 0, 4)
12.–13.1. Askola Monninkylä (v) (Irma Hellgren); **17.12.** Rauma Sampaanala Honkajuurentie (v) (Adrian Salonen).

Siperianlepinkäinen *Lanius cristatus*
(0, 0, 4) = 4
8.7. Lappeenranta Joutseno Konnunsuo +1kv (v) (Inka Lavikainen); **9.9.** Hailuoto Hannusranta +1kv n (v, video) (Saana Meski, Juha Markkola, Jouni Meski, Johannes Ronkainen, Veli-Pekka Honkanen ym.); **14.10.–1.11.** Helsinki Viikki +1kv n (r, v, hnäyte) (Kaj Hällsten, Calle Forsblom, Anja Tammio ym.); **1.11.** Helsinki Vuosaari (v) (Tapio Solonen).

Suomelle pitkään odotettu uusi laji, joita vuonna 2021 havaittiin heti neljä yksilöä! Hailuodon linnun löytötilanteesta on kirjoittanut Meski (2021) ja Helsingin Viikin linnusta Hällsten (2022).

Ruotsissa siperianlepinkäisestä on kaksi (BirdLife Sverige 2022) ja Norjasta kuusi havaintoa (NOF 2022). Suomen tämänvuotinen esiintymiskuva on poikkeuksellinen: kolme neljästä meillä nähdystä linnusta oli varmuudella vanhoja (+1kv) yksilöitä, kun suurin osa muualla Euroopassa havaituista on ollut syksyisiä nuoria lintuja. Lisäksi Suomen ensihavainto on samalla Euroopan ensimmäinen havainto lajista heinäkuulta. Helsingin Viikin ja Vuosaaren linnuista ei saatu samanaikaishavaintoa, mutta ne pystyttiin kuvista tulkitsemaan eri yksilöiksi.

Punapäälepinkäinen *Lanius senator*
(7, 36, 1) = 44 (1, 1, 2, 5, 0, 2, 4, 3, 1)
14.5. Kemiönsaari Örö k (v) (Anssi Kullberg ym.).

Nokivaris *Corvus corone corone*
(1, 66, 5) = 72 (4, 6, 4, 3, 5, 5, 2, 1, 2)
26.–28.2. Kemiönsaari Björkboda +2kv (v) (Jyrki Normaja, Arto Nurmi, Jaana Melasaari); **13.4.** Pori Kynttiläkylä Säikkä +2kv (v) (Raija Howard, Keith Howard, ilm. Petteri Mäkelä); **7.5.** Lemland Östra Sundskär 2kv (v) (Petteri Lehikoinen, Roni Väisänen); **2.–3.6.** Lemland Lågskär (v) (Timo Hietanen, Arto Keskinen, Touko Torppa); **5.9.** Helsinki Vanhankaupunginlahti Säynäslahti (v) (Jorma Vickholm, Matti Soini, Eino Hiekkanen).

Nokivaris x varis
Corvus corone corone x cornix
(0, 35, 1) = 36 (1, 1, 5, 7, 1, 1, 0, 1, 2)
21.4. Pori Eteläranta (v) (Rane Olsen).

Aavikkotulkku *Bucanetes githagineus*
(0, 4, 1) = 5 (0, 0, 0, 0, 1, 0, 0, 0, 0)
2.–3.6. Parainen Jurmo (v) (Jyrki Normaja, Eino Majaniemi, Lotta Lindholm-Normaja, Vesa Virtanen ym.).

Edellisen kerran laji havaittiin 20.5.2016 Siuntiossa. Aavikkotulkku on Suomessa selvästi kesälaji: kaikki viisi havaintoa ovat toukokuun lopun ja heinäkuun puolivälin väliseltä ajalta. Myös Ruotsin kaikki 12 havaintoa ajoittuvat suunnilleen tälle samalle ajanjaksolle (BirdLife Sverige 2022).

Suomessa ensimmäistä kertaa havaitun siperianlepinkäisen runsas esiintyminen oli yksi vuoden yllätyksistä. Brown Shrikes Lanius cristatus *in Finland in 2021. Above left (ylh. vas.)* Andreas Uppstu, *Hailuoto, W Finland, 9.9.2021; above right (ylh. oik.)* Tapio Solonen, *Helsinki, S Finland, 1.11.2021; below left (alh. vas.)* Roni Väisänen, *Helsinki, S Finland, 18.10.2021; and below right (alh. oik.)* Inka Lavikainen, *Lappeenranta, SE Finland, 8.7.2021.*

Kirkkonummen mäntysirkku tammi–helmikuussa ja joulukuussa 2021. Tyypillisestä mäntysirkkunaaraasta poiketen yksilön vatsa- ja selkäpuolen kuviointi ei ole voimakkaan punaruskea. Lisäksi mäntysirkkunaaraan alanokka on usein punertava, mutta Kirkkonummen linnulla siniharmaa. Linnulta löytyi rengastustilanteessa kuitenkin aavistus punaista silmäkulmanjuovassa ja kurkussa, mitkä ovat mäntysirkulle sopivia piirteitä. Lintu oli pyydystyshetkellä toisen kalenterivuoden yksilö, ja mielenkiintoista on, ettei linnun ulkonäkö juuri muuttunut vuoden aikana sen sulittua kesällä ensimmäiseen aikuispukuun. Vatsapuolen punaruskea sävy vaikuttaa silti hiukan voimistuneen, ja myös silmänkulmanjuovan etuosaan näyttää tulleen aavistus punertavaa. Female Pine Bunting Emberiza leucocephalos *in two consecutive winters. On left, in January–February 2021 when 2cy and on right, in December 2021 after moulting into first adult plumage.* Petteri Tolvanen, *Kirkkonummi, S Finland, 21.2.2021 (above left / ylh. vas.), 21.1.2021 (below left / alh. vas.), and 24.12.2021 (right / oik.).*

Mäntysirkku *Emberiza leucocephalos*
(1, 15, 1) = 17 (0, 0, 0, 0, 2, 3, 2, 2, 0)
29.1.–25.3. ja 7.12. alkaen Kirkkonummi Masala 2kv n (r, v, hnäyte) (Matti Kapanen, Petteri Tolvanen, Liisa Kapanen ym.).

Mäntysirkun määritykseen on kiinnitetty paljon huomiota Länsi-Euroopassa (mm. Hellquist 2016). Erityisesti vaikeasti tunnistettavien naaraspukuisten lintujen osalta nykyiset määrityskriteerit ovat tiukat. Keltainen väri puuttuu paitsi mäntysirkun, myös joidenkin keltasirkkujen sekä kelta- ja mäntysirkun risteymien höyhenpuvusta. Näin ollen hyväksyttävän mäntysirkkumäärityksen tulee perustua muihinkin tuntomerkkeihin. Aiempien naaraspukuisia yksilöitä koskevien havaintojen ei katsota täyttävän nykyisiä hyväksymiskriteerejä (Väisänen ym. 2017). Osassa tapauksista linnun väritys ei kaikilta osin vastaa tyypillistä mäntysirkkunaarasta, ja osassa määrityksellisesti tärkeitä piirteitä ei puutteellisen dokumentaation vuoksi ole pystytty arvioimaan.

Kirkkonummen lintu on keltaisen värin puuttumisesta ja silmäkulmanjuovan pienialaisesta punaisesta sävystä huolimatta yleisväritykseltään varsin keltasirkkumainen. Lintu pyydystettiin ja myös sen tuman mikrosatelliitti-DNA tutkittiin. Analyysin tulokset vastasivat mongolialaista mäntysirkkujen verrokkiryhmää. Vaikka mikrosatelliittitutkimuksen osalta jäi hienoinen epäselvyys siitä, voiko menetelmä erottaa varmasti risteymät (Väisänen & Lehikoinen 2022), katsottiin tuloksen yhdessä pukutuntomerkkien kanssa antavan vahvan tuen mäntysirkkumääritykselle.

Analyysin tulos ei kuitenkaan tarkoita sitä, että jatkossa pelkkä keltaisen puuttuminen olisi riittävä peruste naaraspukuisen mäntysirkun määrittämiseksi. Hyväksyttävältä havainnolta vaaditaan edelleen muita määritystä tukevia pukutuntomerkkejä tai tuman DNAn tutkimista.

Mäntysirkku x keltasirkku *Emberiza leucocephalos x Emberiza citrinella*
(0, 7, 1) = 8 (1, 0, 1, 0, 1, 0, 0, 0, 2)
23.2. Pori Hyvelä k (v) (Petteri Mäkelä).

Mustapääsirkku *Emberiza melanocephala*
(0, 26, 1) = 27 (0, 1, 0, 2, 2, 0, 0, 0, 3)
24.8. Enontekiö Hetta k (v) (Raimo Nuolikoski).

Kategoria E

Pikkukanadanhanhi *Branta hutchinsii*
B. Pikkukanadanhanhi *B. h. minima*
sekä *minima*-**tyyppiset;**
(0, 3, 1) = 4 (1, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0)
17.–20.5. Pöytyä Kumilansuo alalaji *minima* (v) (Mikko Tamminen, Olli Loisa).

Luokka sisältää linnut, jotka voidaan riittävällä varmuudella tulkita *minima*-alalajin pikkukanadanhanhiksi. Tähän luokkaan sisällytetään myös pikkukanadanhanhet, jotka voidaan määrittää *minima*-tyyppisiksi (käytännössä sisältää joissain tapauksissa *leucopareian* mahdollisuuden). Kaikki nämä linnut tulkitaan todennäköisesti tarha-alkuperää oleviksi.

Eskimohanhi / eskimohanhi x lumihanhi
Anser rossii / Anser caerulescens x rossii
(0, 1, 0) = 1 (0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 0, 1)
17.5.2020 Porvoo Söderskär E (Antti Marjokorpi, Arto Aaltonen, Ilkka Konu, Ilpo Mutikainen).

Havainto koskee todennäköisesti samaa yksilöä kuin edellisen vuoden katsauksessa julkaistut havainnot Sipoosta, Porvoosta ja Loviisasta.

Hylätyt havainnot
Records not accepted

Lumihanhi *Anser caerulescens* **27.8.1965** Pyhäjoki Viirret; **Pikkukanadanhanhi** *Branta hutchinsii* **8.4.** Kemi Siikalahti Rivinokka (v); **Mandariinisorsa** *Aix galericulata* **20.–27.8.1999** Turku Kupittaanpuisto 2 k; **Amerikanmustalintu** *Melanitta americana* **29.8.** Loviisa Liljendal Hopom k; **Suula** *Morus bassanus* **19.5.** Inari Ivalo NE; **Ruskohaikara** *Ardea purpurea* **9.5.** Porvoo Pikkupernajanlahti W (v); **Arohiirihaukka** *Buteo rufinus* **16.4.** Karstula Palkkiperä Lehto 2kv NNE; **2.5.** Haapavesi Piipsanneva 2kv (v); **Arokotka** *Aquila nipalensis* **12.4.** Laukaa Vuontee imm NE; **Keisarikotka** *Aquila heliaca* **27.6.** Orimattila Kurunkulma ja Pukkila Kantele 2kv SE; **Hietakurki** *Grus canadensis* **13.10.** Jokioinen Pellilä S; **Kääpiöhuitti** *Porzana pusilla* **13.5.2020** Kempele Niittyranta Ä (ään); **Mustapyrstökuiri** *Limosa limosa islandica* **8.4.2019** Espoo Laajalahti Maari (v); **8.–13.5.2019** Kemijärvi Isokylä (v); **Lunni** *Fratercula arctica* **10.4.2020** Eckerö Styrsingsudden NW; **Tiiralokki** *Xema sabini* **26.11.** Jyväskylä Säynätsalo 1kv NNW; **Mustanmerenlokki** *Larus melanocephalus* **17.8.** Loppi Salmio, Villanokka N; **Idänturturikyyhky** *Streptopelia orientalis* **12.4.** Pori Mäntyluoto SE; **Vihertikka** *Picus viridis* **8.4.** Lappeenranta Vainikkala k; **20.5.** Miehikkälä Muurikkala; **11.9.** Ruokolahti Äitsaari; **Haarapääsky** *Hirundo rustica transitiva/savignii* **2.5.** Paimio Paimionlahti, puhdistamo (v); **Keltavästäräkki** *Motacilla flava feldegg* **14.5.** Eurajoki Verkkokari k (v); **Kivikkosatakieli** *Irania gutturalis* **16.5.2020** Iitti Mankala k; **Mustapäätasku** *Saxicola rubicola* **1.5.1992** Paltamo kk k (v); **Mustakaularastas** *Turdus atrogularis* **17.10.** Hanko Uddskatan lintuasema NE (v); **Kenttäkerttunen** *Acrocephalus agricola* **16.–22.6.2019** Merikarvia Halluskeri (ään); **Kamtšatkanuunilintu** *Phylloscopus examinandus* **10.–18.7.** Loppi; **Kashmirinuunilintu** *Phylloscopus humei* **9.10.** Vaasa Asevelikylä (v); **21.10.** Eurajoki Säppi (ään); **Nokivaris** *Corvus corone corone* **8.6.** Lemland Lågskär (v); **Pikkupajusirkku** *Emberiza pallasi* **9.6.2013** Rääkkylä Oravilahti Ä (ään); **Harmaasirkku** *Emberiza calandra* **18.4.** Eckerö Styrsingsudden.

Käsittelyssä olevat havainnot
Records still under consideration

Metsähanhi *Anser fabalis middendorffii* **12.–13.10.2020** Hailuoto Kopsa–Kittilänperä 4 (v, video); **Kalalokki** *Larus canus heinei* **23.11.2019** Kemiönsaari Kasnäs 2kv (v); **1.12.2019–6.2.2020** Kemiönsaari Kasnäs ad (v); **23.2.2020** Salo Kokkila 2kv (v); **Kalalokki x mustanmerenlokki** *Larus canus x Larus melanocephalus* **1.11.** Nakkila Leistilänjärvi 1kv (v); **Etelänharmaalokki** *Larus michahellis* **21.10.2012** Espoo Ämmässuo 1kv (v); **18.7.2017** Tampere Tarasteenjärvi kp 1kv (v); **31.7.2017** Turku Topinojan kaatopaikka 2kv (v); **29.–30.6.2018** Turku Topinojan kaatopaikka 2kv (v); **Riskilä** *Cepphus grylle mandtii* **25.12.–1.1.2022** Kajaani Kajaaninjoki 1kv (v); **Keltavästäräkki** *Motacilla flava tschutschensis* **2.–3.10.** Hailuoto Hannusranta +1kv (v, ään); **Västäräkki** *Motacilla alba yarrellii* **11.10.2017** Kuhmoinen Ruolahti (v); **12.4.2019** Raisio Raisionlahti k (v); **20.–24.5.2019** Loviisa Suomenkylä k (v); **31.5.2019** Lemland Lågskär k; **11.4.2020** Kankaanpää Venesjärvi k (v); **14.12.2020–6.1.2021** Kaarina Piikkiö Viukkala (v); **13.–17.5.** Parainen Jurmo 2kv k (v); **16.5.** Helsinki Vuosaari (v); **Västäräkki** *Motacilla alba alba x yarrellii* **2.5.2020** Hanko Uddskatan lintuasema (v); **17.4.** Loviisa Suomenkylä k (v); **Kirjorastas** *Zoothera aurea* **13.–15.6.** Pietarsaari Pörkenäs Ä (ään); **Harmaakurkkurastas** *Turdus obscurus* **v. 1950** Hämeenlinna Torvoila 1kv syksy/2kv kevät (mnäyte); **Hernekerttu** *Sylvia curruca* **5.10.** Lemland Lågskär (r, v, hnäyte); **Harmaasieppo** *Muscicapa striata* **9.–14.11.** Helsinki Lauttasaari Ryssänkärki +1kv (r, v, hnäyte); **Kamtšatkanuunilintu** *Phylloscopus examinandus* **16.9.2020** Loviisa Aspskär 1kv (r, v).

Korjauksia ja lisäyksiä
Additions and corrections

Myrskylintu *Fulmarus glacialis*
21.8.1957 Utsjoki Mantojärvi (v) (Matti Uusi-Honko, ilm. Terho Taarna).

Vuoden 2019 RK-katsauksessa julkaistuun havaintoon lisätty havainnoijan tiedot.

Kiitokset

RK:n toimintaa vuonna 2021 avustivat Tapio Aalto, Peter Adriaens, Chris Cook, Jonathan Dunn, Dick Forsman, Paul French, Chris Gibbins, Alexander Hellquist, Magnus Hellström, Dave Irons, Marja Isomursu, Ari Karhilahti, Kevin Karlson, Matti Kapanen, Kari Kaunisto, Yosef Kiat, Laura Kvist, Juho Könönen, Guillermo Rodríguez Lázaro, Hanna Laakkonen, Paul Lehman, Antero Lindholm, Rami Lindroos, Björn Malmhagen, Killian Mullarney, Pekka J. Nikander, Gabriel Norevik, Jyrki Normaja, Kent Olsen, Tor A. Olsen, Margus Ots, Uku Paal, Peter Pyle, Sebastien Reeber, Gary H. Rosenberg, Hannu Rönkkö, Rasmus Strack, William Velmala ja Tim Worfolk.

Kirjallisuus

Alström, P., Saitoh, T., Williams, D., Nishiumi, I., Shigeta, Y., Ueda, K., Irestedt, M., Björklund, M. & Olsson, U. 2011: The Arctic Warbler *Phylloscopus borealis* – three anciently separated cryptic species revealed. – Ibis 153: 395–410.

BirdLife International 2021: European Red List of Birds. – Luxembourg: Publications Office of the European Union.

BirdLife International 2022a: Species factsheet: *Grus canadensis*. *http://www.birdlife.org* [viitattu 10.4.2022].

BirdLife International 2022b: Species factsheet: *Synthliboramphus antiquus*. *http://www.birdlife.org* [viitattu 26.3.2022].

BirdLife International 2022c: Species factsheet: *Iduna rama*. *http://www.birdlife.org* [viitattu 30.3.2022].

BirdLife Sverige 2022: Raritetskatalogen. *http://birdlife.se/rk/raritetskatalogen* [viitattu 31.3. 2022].

Clarke, A. W. 1991: Sjeldne fugler i Norge i 1989. Rapport fra Norsk sjeldenhetskomite for fugl (NSKF), NZF og NOF. – Vår Fuglefauna 14: 135–150.

Climate.gov-verkkosivusto 2022: Climate Change: Arctic sea ice summer minimum. *https://www.climate.gov/news-features/understanding-climate/climate-change-arctic-sea-ice-summer-minimum* [viitattu 26.3.2022].

Collinson, M., Parkin, D. T., Know, A. G., Sangster, G. & Helbig, A. J. 2006: Species limits within the genus *Melanitta*, the Scoters. – British Birds 99(4): 183–201.

Duivendijk, N. van 2011: Advanced bird id handbook – The Western Palearctic. – New Holland Publisher, London, UK.

Forsman, D. 1999: The Raptors of Europe and the Middle East – A Handbook of Field Identification. – T & A. D. Poyser, London.

Forsman, D. 2016: Flight Identification of Raptors of Europe, North Africa and the Middle East. – Christopher Helm, London.

French, P. 2009: From the Rarities Committee's files: Identification of Dark-breasted Barn Owl in Britain. – British Birds 102(9): 494–503.

Garner, M., Lewington, I. & Rosenberg, G. 2004: Stejneger's Scoter in the Western Palearctic and North America. – Birding World 17(8): 337–347.

Gibbins, C., Baxter, P. & Maggs, H. 2015: White-winged Scoter in North-east Scotland: new to Britain. – British Birds 108(3): 168–175.

Gils, J. van, Wiersma, P., Kirwan, G. M. & Sharpe, C. J. 2020: Red-necked Stint (*Calidris ruficollis*), version 1.0. – Teoksessa: del Hoyo, J., Elliott, A., Sargatal, J., Christie, D. A. & de Juana, E. (toim.), Birds of the World. Cornell Lab of Ornithology, Ithaca, NY, USA. *https://doi.org/10.2173/bow.rensti.01* [viitattu 27.3.2022].

Hakala, T., Häkkinen, I. & Peltonen, E. 1968: Rääkkähaikara (*Ardeola ralloides*) tavattu Suomessa. – Ornis Fennica 45: 25.

Hellquist, A. 2006: Bestämning av isländsk rödspov *Limosa limosa islandica*. – Vår Fågelvärld 65(3): 30–39.

Hellquist, A. 2016: Identification of female Pine Bunting – new pieces to the puzzle. – Dutch Birding 28(3):129–145.

Horváth, M., Demeter, I., Fatér, I., Firmánszky, G., Kleszó, A., Kovács, A., Szitta, T., Tóth, I., Zalai, T. & Bagyura, J. 2011: Population dynamics of the Eastern Imperial Eagle (*Aquila heliaca*) in Hungary between 2001 and 2009. – Acta Zoologica Bulgarica Suppl. 3, 2011: 61–70.

Huhtinen, H. & Lehikoinen, A. 2020a: Mustapyrstökuirin *islandica*-alalaji – luultua kinkkisempi. – Linnut 55(3): 36–43.

Huhtinen, H. & Lehikoinen, A. 2020b: Mustakaularastaan värikirjo. – Linnut 55(4): 36–44.

Hällsten, K. 2022: Siperianlepinkäinen 14.10.–1.11.2021 Helsinki, Viikki. – Bongari-vuosikirja 2021: 36–37.

Jännes, H. 1995: Idänturturikyyhky – vieras Aasiasta. – Alula 1(2): 56–65.

Keller, V., Herrando, S., Voříšek, P., Franch, M., Kipson, M., Milanesi, P., Martí, D., Anton, M., Klvaňová, A., Kalyakin, M. V., Bauer, H.-G. & Foppen, R. P. B. 2020: European Breeding Bird Atlas 2: Distribution, Abundance and Change. – European Bird Census Council & Lynx Edicions, Barcelona.

Könönen, J. 2021: Så clincher du knölen. – Roadrunner 29(1): 50–57.

Lampinen, M. & Huhtinen, H. 2021: Tundrakirvinen – bongarien listoilta puuttuva mystinen laji idästä. – Bongari-vuosikirja 2020: 102–113.

Lehikoinen, A. 2021: The identification of Northern Shrike in Europe. – British Birds 114(3): 148–165.
Lehikoinen, A. & Huhtinen, H. 2021a: *Meena* vai *orientalis*? – Linnut 56(1): 33–39.
Lehikoinen, A. & Huhtinen, H. 2021b: Ruosterastas vai poikkeavan värinen punakylkirastas? – Linnut 56(2): 47–49.
Lehikoinen, A. & Huhtinen, H. 2021c: *Meena* eller *orientalis*? – Roadrunner 29(3): 48–53.
Lehikoinen, A. & Huhtinen, H. 2022: Mustapyrstökuirin *islandica*-alalaji – keväisen vanhan linnun määrittäminen. – Linnut 57(2): xx-xx.
Lehikoinen, A., Aalto, T., Nikander, P. J., Normaja, J., Rauste, V., Soilevaara, K. & Velmala, W. 2011: Rariteettikomitean hyväksymät vuoden 2010 harvinaisuushavainnot. – Linnut-vuosikirja 2010: 86–99.
Lehikoinen, A., Lehikoinen, P. & Velmala, W. 2021: Himalajanhernekerttu ensi kertaa Suomessa – mitä hernekerttujen määrityksestä tiedetään? – Linnut 56(3): 31–37.
Lehikoinen, P. 2021: Mikä lintu lauloi? – Euroopalle uusi laji yllätti Kilpisjärvellä. – Linnut 2021(3): 12–14.
Lewington, I., Alström, P. & Colston, P. 1991: A Field Guide To The Rare Birds of Britain And Europe. – HarperCollinsPublishers, Domino Books, Jersey.
Malmhagen, B. 2021: Skärskådade knölsvärtor – Raritetskommitténs genomgång av de svenska fynden av amerikansk och sibirisk knölsvärta. – Vår Fågelvärld 87(3): 36–40.
Mattsson, H. 2021: Ikimuistoinen Irania. – Linnut 56(3): 8–9.
Meski, S. 2021: Suomen-pinna löytyi nojatuolissa istuen. – Linnut 56(4): 6–8.
NOF, Norsk Ornitologisk Forening. 2022: Norgeslisten. *https://www.birdlife.no/organisasjonen/nskf/norgeslisten.php* [viitattu 31.3.2022].
Ohtonen, M. 2022: Pikkuruokki olikin mustakurkkumurri – bongauselämys 9.11.2021 Kirkkonummen Porkkalassa. – Bongari-vuosikirja 2021: 38–41.
Olsen, K. M. & Larsson, H. 2004: Gulls of North America, Europe and Asia. – Helm, London.
Peura, P. 2021: Toive toteutui korkojen kera. – Linnut 56(3): 10–11.
Pyle, P. 2008: Identification Guide to North American Birds Part II. – Slate Creek Press, California.
Reeber, S. 2015: Wildfowl of Europe, Asia and North America. – Christopher Helm, London.
Seifert, N., Haase, M., van Wilgenburg, S. L., Voigt, C. C. & Schmitz Ornés, A. 2016: Complex migration and breeding strategies in an elusive bird species illuminated by genetic and isotopic markers. – Journal of Avian Biology 47: 275–287.
Stronach, P. 2021: Presumed hybrid Velvet x Steineger's Scoter at Gdansk bay, Poland, in January 2020. – Dutch Birding 43(1): 37–39.
Treuenfels, C.-A., Gaskins, M. D. & Posener, B. 2006: The Magic of cranes. – Abrams, New York.
Velasco, M. G. 2019: Crakes on the scope I: Baillon's Crake. *https://subalpinebirding.com/blog/vegan-trends-amp-fried-chicken-nzmj8* [viitattu 30.3.2022].
Voie, R. 1983: Hvitstrupenattergal - første observasjon i Norge. – Vår Fuglefauna 6: 241–243.
Väisänen, R. 2021: Siperianlepinkäisen määrittäminen. – Linnut 56(4): 9.
Väisänen, R. & Lehikoinen, P. 2022: Kirkkonummen masi. – Bongari-vuosikirja 2021: 74–75.
Väisänen, R., Huhtinen, H. Kuitunen, K., Lampila, P. Lehikoinen, A., Lehikoinen, P., Normaja, J. & Velmala W. 2017: Rariteettikomitean hyväksymät vuoden 2016 harvinaisuushavainnot. – Linnut-vuosikirja 2016: 78–94.
Väisänen, R., Huhtinen, H., Kuitunen, K., Lampila, P., Lehikoinen, A., Lehikoinen, P. & Velmala, W. 2018: Rariteettikomitean hyväksymät vuoden 2017 harvinaisuushavainnot. – Linnut-vuosikirja 2017: 92–107.

Summary: Rare birds in Finland in 2021

This report presents the decisions of the Finnish National Rarities Committee (RC) for the year 2021, also including some older records that RC assessed in 2021. Records assigned to different categories and rejected records are listed separately.

Year 2021 was an exceptionally good year for rare birds in Finland. Four new species were added to category A: Ancient Murrelet *Synthliboramphus antiquus* (also the second record for the Western Palearctic), White-throated Robin *Irania gutturalis* (two individuals), Kamchatka Leaf Warbler *Phylloscopus examinandus* (the first for Western Palearctic, WP!), and Brown Shrike *Lanius cristatus* (four individuals!).

Other very rare species accepted were e.g. Sandhill Crane *Grus canadensis* (3rd individual in Finland), American Golden Plover *Pluvialis dominica* (5th individual), White-tailed Lapwing *Vanellus leucurus* (5th–6th individuals), Caspian Plover *Charadrius asiaticus* (3rd individual), Red-necked Stint *Calidris ruficollis* (5th individual), Gull-billed Tern *Sterna nilotica* (4th individual), Slaty-backed Gull *Larus schistisagus* (2nd individual), Bimaculated Lark *Melanocorypha bimaculata* (5th individual), Eastern Black Redstart (*Phoenicurus ochruros phoenicuroides*) (3rd individual), Sykes's warbler *Iduna rama* (3rd individual), and Trumpeter Finch *Bucanites githagenius* (5th individual). Year 2021 was a record year for Sabine's Gull *Xema sabini* with five individuals recorded, and for Cattle Egret *Bubulcus ibis* (three individuals).

In the end of the year 2021, 486 species belonging to categories A, B and C, and seven species of the category D have been recorded in Finland.

In the report, the date and location, and the number of birds if more than one, are presented for each record. Other details (if known) refer to subspecies (alalaji), sex (k = male, n = female), plumage (jp = breeding plumage, tp = winter plumage, vp = transient plumage, n-puk = female-type plumage), age (kv = calendar year), direction of a migrating bird (e.g. W = west), and documentation (r = trapped, ringed, v = photographed, video = video recorded, ään = sound recorded, hnäyte = feather sampled for analysis, mnäyte = deposited in museum collections).

The three numbers in brackets after each species name represent the total number of individuals observed in Finland (1) before 1975, (2) in the period 1975–2020 and (3) in 2021, respectively. The following nine numbers in brackets represent the number of individuals recorded in years 2012–2020.

In this report, also records that have been previously assessed by the Finnish RC but that have not been published in RC reports, and corrections to several old records, are presented as an Appendix.

Liite 1.
Appendix 1.

Tietokannan tarkistuksessa ilmenneet aiemmin käsitellyt, mutta julkaisemattomat havainnot sekä täydennykset vanhoihin havaintoihin

Records previously assessed but not published, and corrections to some old records

Hyväksytyt havainnot

Accepted records

Allihaahka *Polysticta stelleri* **25.1.1975** Inkoo Sommarö 2 n-puk (Karno Mikkola, Jörgen Palmgren); **21.12.1975** Helsinki Kyläsaari (Harri Hongisto, Juha Saari, Kai Vahtera); **Isohaarahaukka** *Milvus milvus* **9.3.2008** Siuntio Störsvik (Petri Hasunen); **Munkkikorppikotka** *Aegypius monachus* **20.5.2010** Loviisa Gammelby 2kv (v) (Jani Vastamäki), sama etelärannikolla itään matkannut lintu; **Arosuohaukka** *Circus macrourus* **26.–28.5.1991** Korppoo Jurmo 2kv (Pekka Toola, Osmo Kivivuori); **1.–3.9.1996** Parainen Källvik 1kv n (Tom Lindroos, Tomi Kaijanen, Mikko Oivukka ym.); **12.–13.6.2000** Kirkkonummi Saltfjärden 2kv (v) (Mikko Seppänen, Pekka Pöyhönen, Asko Mäenpää, Martin Helin); **Niittysuohaukka** *Circus pygargus* **19.5.1985** Kirkkonummi Saltfjärden ad k (Tapio Aalto, Pekka Suhonen, Tuija Sorsa, Hannu Kettunen, Martti Siponen); **23.5.–29.7.1987** Pyhtää Hirvikoski k n + 4 pp (Klaus Laine, Juha Metso, Urpo Merivalo); **23.4.1990** Kalvola Iittala +2kv k NW (Ari Lehtinen); **31.5.1990** Siuntio Myrans 2kv n (Lasse J. Laine, Jukka Haapala, Markku Vakiala ym.); **Pikkukiljukotka** *Aquila pomarina* **22.5.1994** Ylämaa Sammalinen subad (Pekka Alho, Hannu Klemola, Tom Lindblom ym.); **7.6.2002** Kirkkonummi Jorvas subad ENE (Dick Forsman); **Kiljukotka** *Aquila clanga* **9.9.1978** Espoo Laajalahti juv/subad WNW (Esko Lavikka); **Pikkukilju-/kiljukotka** *Aquila pomarina/clanga* **11.6.1976** Pello Pellonjärvi juv (Jorma Halonen, Eero Peltonen); **Punajalkahaukka** *Falco vespertinus* **16.5.1991** Turku Metsämäki n (v) (Mikko Tamminen); **Pikkuhuitti** *Porzana parva* **30.5.–4.6.1978** Parainen Pettebyviken k (Kari Karhu, Jarmo Laine ym.); **Siperian-/amerikankurmitsa** *Pluvialis fulva / Pluvialis dominica* **1.10.1994** Salo Halikonlahti 1kv (Rami Metsäranta, Reijo Ikävalko, Matti Soini); **Lampiviklo** *Tringa stagnatilis* **15.6.1991** Kuusamo Ahvenlahti (Jorma V. A. Halonen, Mika Knuuti, Taneli Halonen ym.); **Isovesipääsky** *Phalaropus fulicarius* **26.10.1991** Pori Kirrinsanta juv/tp (Pentti Kuusela); **Leveäpyrstökihu** *Stercorarius pomarinus* **27.10.1985** Pello Yliranta 1kv (Jorma Halonen ym.); **28.10.1985** Pello Sirkkakoski ad (Jorma Halonen, Veli Ajanki); **Pikkukajava** *Rissa tridactyla* **8.5.1982** Mietoinen Mynälahti 2kv (Jari Helstola, Mika Grahn, Kari Savolainen). **Iso-/mongolian-/nummikirvinen** *Anthus richardi / Anthus godlewskii /*

Anthus campestris **17.9.1988** Lohjan kunta Virkkala S (Matti Sillanpää, Ilkka Wentus); **Hippiäisuunilintu** *Phylloscopus proregulus* **17.10.1987** Helsinki Suomenlinna (Jari Peltomäki); **Taigauunilintu** *Phylloscopus inornatus* **4.10.1989** Pori Mäntyluoto (Tapani Lilja, Petri Rissanen); **Tiltaltti** *Phylloscopus collybita tristis* **16.10.1991** Pori Kirrinsanta (Ari Rantamäki).

Korjaukset ja lisäykset hyväksyttyihin havaintoihin

Additions and corrections to the previously published accepted records

Lyhytnokkahanhi *Anser brachyrhynchus* **19.4.–9.5.1981** Pukkila–Orimattila Kantele, aiemmin julkaistu 27.4.1981 asti; **25.4.1987** Tyrnävä Ritokorpi–Murto 2, aiemmin julkaistu yhteensä 4; **6.10.1987** Luvia +1kv k, aiemmin puuttunut tieto renkaallisen linnun iästä ja sukupuolesta; **28.4.1989** Kuusamo Vuotunki 2, aikaisemmin julkaistu vain 1 yksilö; **23.4.1990** Liminka Virkkula 2, aikaisemmin julkaistu vain 1 yksilö; **Kiljuhanhi** *Anser erythropus* **29.4.1973** Joensuu Höytiäisen kanava, aiemmin julkaistu väärällä päivämäärällä 29.4.1970; **Lumihanhi** *Anser caerulescens* **n. 15.8.–14.9.1969** Kalanti Petes, ainakin toinen kahdesta linnusta paikalla tämän ajan**,** aiemmin julkaistu vain 14.9.1969; **Amerikanhaapana** *Anas americana* **7.–8.5.1998** Helsinki Vanhankaupunginlahti, aiemmin julkaistu vain 7.5.1998; **Patagonianhaapana** *Anas sibilatrix* **17.–30.8.1991** Espoo Laajalahti, aiemmin julkaistu kuukauden tarkkuudella; **Amerikantavi** *Anas carolinensis* **28.4.–25.5.2000** Espoo Iso-Huopalahti jp k, aiemmin julkaistu 13.5.2000 asti; **31.5.–17.6.2004** Kotka Hovinsaari, aiemmin julkaistu 7.6.2004 asti; **Sinisiipitavi** *Anas discors* **1.–5.5.1990** Korppoo Jurmo, aiemmin julkaistu ilman loppupäivämäärää; **Punapäänarsku** *Netta rufina* **24.–25.5.1988** Maaninka Lapinjärvet, aiemmin julkaistu väärillä päivämäärillä 24.–25.9.1988; **2.10.–10.11.1999** Helsinki, aiemmin julkaistu 5.11.1999 asti; **Jalohaikara** *Egretta alba* **18.6.1983** Liperi Joutenniemi-Syvälahti, paikannimi julkaistu aiemmin väärin ”Soutenniemi”; **Flamingo** *Phoenicopterus roseus* **9.–10.11.2007** Tammisaari Båsaböle**,** vuoden 2008 katsauksessa viitattu vääriin päivämääriin; **Arosuohaukka** *Circus macrourus* **19.5.1992** Mustasaari Valassaaret, aiemmin julkaistu väärä päivämäärä 17.5.1992; **5.–8.5.1997** Tornio Raumonjärvi, aiemmin julkaistu vain 5.5.1997; **5.9.2004** Savonlinna Nojanmaa, aiemmin julkaistu väärä päivämäärä 4.9.2004; **Niittysuohaukka** *Circus pygargus* **10.6.–14.8.1977** Inkoo Kopparnäs, aiemmin julkaistu 29.6.1977 alkaen; **10.5.–7.7.1977** Kirkkonummi Saltfjärden 4 poikasta joista 3 kuoli, aiemmin julkaistu vain yksi poikanen; **11.8.1988** Alavus Kaukola, aiemmin julkaistu väärä päivämäärä 1.8.1988; **27.5.–28.6.1996** Pori Launainen 2kv n, aiemmin ikä julkaistu virheellisesti +2kv; **Kiljukotka** *Aquila clanga* **30.11.1992—9.1.1993** Jomala Gottby, aiemmin julkaistu 30.11.1992; **Punajalkahaukka** *Falco vespertinus* **17.8.1977** Turku Pansio 1kv, aiemmin julkaistu virheellisesti naaraana; **31.8.1977** Kirkkonummi Porkkalanniemi n, aiemmin julkaistu n-puk; **10.5.1985** Merikarvia Kräni, aiemmin julkaistu väärä päivämäärä 15.5.1985; **9.7.1988** Pori Leveäkari +2kv k, sukupuolta ja ikää ei aiemmin julkaistu; **Tunturihaukka** *Falco ruscicolus* **15.1.–18.2.1989** Keuruu 2kv, aiemmin julkaistu virheellisesti 1kv; **Isokihu** *Stercorarius skua* **22.5.2008** Pori Kaijakari, aiemmin julkaistu väärä päivämäärä 24.5.2008; **Riuttatiira** *Sterna sandvicensis* **22.4.1989** Pyhäranta Rihtniemi jp SW + jp ja tp SW (Jarmo Komi, Tom Lindbom, Pekka Rautsala), aiemmin julkaistu vain kaksi yksilöä; **Pikkukajava** *Rissa tridactyla* **28.11.1980** Korppoo Jurmo, aiemmin julkaistu väärä päivämäärä 26.11.1980; **24.7.1984** Espoo Stenskär 2kv, aiemmin julkaistu väärä päivämäärä 27.7.1984 ja ikä (1kv); **17.10.1984** Hanko Uddskatan lintuasema 2 1kv, aiemmin julkaistu vain 1; **Pikkuruokki** *Alle alle* **n. 11.10.1976** Taivassalo Tuulivesi, aiemmin julkaistu väärällä vuodella ja tarkalla päivämäärällä 11.10.1977; **18.10.1976** Taivassalo Tuulivesi, aiemmin julkaistu väärällä vuodella 18.10.1977; **1.10.1983** Mustasaari Klobbskat, aiemmin julkaistu väärä päivämäärä 7.10.1983; **11.11.1983** Lemland Järsö Björkö Utterklubb, tarkennus paikkaan; **27.2.1993** Taipalsaari, lintua ei rengastettu; **16.11.1994** Haapajärvi (mnäyte), on sama yksilö kuin aiemmin ilman paikkaa RK-katsauksessa 1995 julkaistu; **Mehiläissyöjä** *Merops apiaster* **31.5.1999** Merikarvia Ylikylä, aiemmin julkaistu väärällä päivämäärällä 29.5.1999; **Isokirvinen** *Anthus richardi* **6.9.1987** Karkkila Pyhäjärvi W, aiemmin julkaistu väärä muuttosuunta E; **Tiltaltti** *Phylloscopus collybita tristis* **21.9.2008** Hanko Uddskatan lintuasema, aiemmin julkaistu väärällä päivämäärällä 21.9.2011; **Taigauunilintu** *Phylloscopus inornatus* **26.–27.9.1992** Helsinki Tähtitorninmäki, havainnot koskevat todennäköisesti samaa lintua.

Hylätyt havainnot

Records not accepted

Pikkujoutsen *Cygnus columbianus* alalaji *columbianus* **5.5.2001** Rautjärvi Simpele vesitorni ad N/NE*;* **Kiljuhanhi** *Anser erythropus* **26.9.1978** Parikkala Kangaskylä ad SW; **Mustakaulauikku** *Podiceps nigricollis* **20.8.1986** Ähtäri Pieni Vehkajärvi (v); **Myrskylintu** *Fulmarus glacialis* **10.4.1988** Pietarsaari NW; **Karimetso** *Phalacrocorax aristotelis* **6.1.2005** Kitee keskusta NE; **Jalohaikara** *Egretta alba* **25.5.1991** Kiuruvesi Niemiskylä; **Pikkukorppikotka** *Neophron percnopterus* **26.6.2013** Vantaa Vapaala; **Hanhikorppikotka** *Gyps fulvus* **14.4.1989** Uusikaupunki Karhukari ad; **Käärmekotka** *Circaetus gallicus* **10.6.1997** Kokemäki Kauvatsa; **27.7.1997** Porvoon mlk Ilola; **Arosuohaukka** *Circus macrourus* **5.5.1985** Joutseno Konnunsuo 2kv; **23.5.1996** Kirkkonummi Sunds +2kv n NE; **Niittysuohaukka** *Circus pygargus* **18.9.1986** Kotka Kaarniemi Mansikkavuori ad n; **30.5.1990** Kirkkonummi Fräsars 2kv k NW; **22.5.1991** Äetsä Kiikka ad n; **Kiljukotka** *Aquila clanga* **2.5.1998** Espoo Kivenlahti subad; **Arokotka** *Aquila nipalensis* **21.6.1992** Inkoo kaatopaikka 2–3kv; **Punajalkahaukka** *Falco vespertinus* **28.8.1991** Kirkkonummi Saltfjärden 2 1kv; **9.9.1993** Pori Tuorsniemi 1kv SSW; **Tunturihaukka** *Falco rusticolus* **6.3.1994** Veteli Tunkkari; **Avosetti** *Recurvirostra avocetta* **7.5.1985** Tenhola Wättlax 2; **Lampiviklo** *Tringa stagnatilis* **24.5.1992** Suolahti Suojärvi ad; **Rengasnokkalokki** *Larus delawarensis* **7.5.2006** Nauvo Nötö ad; **Selkälokki** *Larus fuscus graellsii* **8.5.1990** Liminka Virkkula subad W; **24.04.1991** Hanko Långören ad (v); **26.9.1997** Lahti Kujalan jäteasema 3–4kv; **Selkälokki** *Larus fuscus intermedius* **9.–10.05.1995** Turku Aurajoki ad (v); **Selkälokki** *Larus fuscus graellsii/intermedius* **21.–26.5.1994** Lappeenranta Toikansuo useita +3kv (v); **29.8.–1.9.1994** Lappeenranta Toikansuo useita 3–4kv (v); **Idänturturikyyhky** *Streptopelia orientalis* **21.–27.6.1983** Raahe Saloinen (v); **Aro-/ylänkökiuru** *Melanocorypha calandra / Melanocorypha bimaculata* **11.7.1994** Huittinen Sammun kylä; **Valkosiipikiuru** *Melanocorypha leucoptera* **30.4.1972** Kokkola Rummelö; **Taigakirvinen** *Anthus hodgsoni* **3.10. 2013** Rovaniemi Aronperä; **Keltavästäräkki** *Motacilla flava feldegg* **26.7.1991** Kuusamo Iivonki k*;* **Leppälintu** *Phoenicurus phoenicurus samamisicus* **11.10.1996** Kustavi Isokari n-puk; **Kashmirinuunilintu** *Phylloscopus humei* **21.10.1999** Korppoo Jurmo.

Korjaukset hylättyihin havaintoihin

Additions and corrections to the previously published, not accepted records

Tunturihaukka *Falco ruscicolus* **29.10.1995** Vantaa Kasaberget, aiemmin julkaistu väärällä päivämäärällä 25.10.1995; **Etelänharmaalokki** *Larus michahellis* **15.2.2008** Kristiinankaupunki Siipyy, aiemmin julkaistu väärällä päivämäärällä 15.12.2008; **Nummikirvinen** *Anthus campestris* **21.9.1996** Korppoo Jurmo, aiemmin julkaistu väärällä vuodella 21.9.1995.

Viittausohje *To be cited*

Toivanen, T., Huhtinen, H., Kuitunen, K., Lampila, P., Lehikoinen, A., Lehikoinen, P., Vastamäki, J. & Väisänen, R. 2022: Rariteettikomitean hyväksymät vuoden 2021 harvinaisuushavainnot. – Linnut-vuosikirja 2021: 88–105.

Toivanen, T., Huhtinen, H., Kuitunen, K., Lampila, P., Lehikoinen, A., Lehikoinen, P., Vastamäki, J. & Väisänen, R. 2022: Rare birds in Finland in 2021. – Linnut-vuosikirja 2021: 88–105 (in Finnish with English summary).